

MESSIDOR

Revista Mensual

ANY I

Barcelona, Juliol de 1918

NÚM. 10

Regionalisme :: Solidaritat Internacional :: Iberisme

MESSIDOR admet col·laboració en totes les llengües iberiques i neolatines i en llengua anglesa.

Oficines : Carrer Rosselló, 166. - Telèfon G. 791 - BARCELONA

SUMARI: Las razones de la guerra, per *Paul M. Turull*. — «The Free Religious Movement», per *Walter Walsh*. — The Making of the future (La Construcció de l'avenir), per *Patrick Geddes*. — Respostes a l'enquesta de «MESSIDOR»: Del senyor *Frederic Rahola*, senador; d'En *Salvador Albert*, diputat a Corts per La Bisbal; de *Mr. Paul Otlet*, Secrétaire général de l'Union des associations internationales de Bruxelles, publiciste cèlebre, apòtre de l'internacionalisme, i de *M. Joseph Rivière*, directeur de «Soi-Même» de Paris. — La Obra Cervantina y Barcelona, per *Baldomero Villegas*. — Teixeira de Pascoaes, per *T.* — Vers el Teatre Futurista, per *Onofre Parés*. — Poesia catalana nunist, i Poemes de la Guerra, de *J. Pérez Jorba*. — Poesia Armenia, per *Hrand Nazariantz*. — Crònica internacional. — Crònica regional. — Bibliografia.

ORIENTACIÓ :: Havem vingut a la llum en una època de grans inquietuts, de grans convulsions, i si havem estat induïts a pendre un nom, es aquest sols una de les formes de manifestació d'aquest clamoreig anònim i tumultuós que és el bateig de l'ànima del temps; el temps, que actualment ho és d'idealismes, i de grans realitzacions al ensem. Estem doncs en l'atri que mena a les regions lluminoses de l'avenir; i aquest atri, a tots els qui sentin desig de renovació, de plasmació, de revolució, és obert. Allunyats serem de sectarismes; l'idealisme serà de Plató, al·lat serà a l'intent de realització de Tolstoi. El realisme, el positivisme de Proudhon i d'August Comte, al·liat a l'espiritualisme de les doctrines de Crist. Col·laboradors ensem que llegidors serem tots; serem soldats en la lluita eterna de l'home conscient i cult amb si mateix, amb les pròpies passions i les pròpies preocupacions. Mes nosaltres menarem sovint l'esguard vers un programa. La depuració i la lliure evolució de la personalitat catalana, com la de tots els pobles que sentin plenament la llur personalitat pròpia; la realització de l'ideal federatiu de l'Iberisme que inspirà al poeta Maragall, i en fi, l'obtenció de la major harmonització possible amb els pobles més afins, i amb l'Humanitat tota, germana nostra, laborant així per l'adveniment de la cultura integral universal de la veritable civilització qui serà fonamentada en el còdic de la Societat de les Nacions, llas d'unió entre tots els pobles de la Terra.

LAS RAZONES DE LA GUERRA

Contra lo que creen algunas gentes, no existe realmente una razón de la guerra, sino varias concausas; pero sí puede decirse, que todas ellas están supeditadas a una de valor intrínseco: la limitación de la inteligencia y del sentido moral humano.

Una de las causas poderosas de la guerra es la evolución natural progresiva de Alemania desde el movimiento iniciado hace más de un siglo: primero con la agresión de Prusia a Dinamarca, apoderándose del Sleswich Holstein; luego la agresión contra Austria, después contra Polonia, luego contra Francia en 1870, determinando la sólida unión de los Estados germánicos en torno de la férula prusiana.

El espíritu organizador de esas razas centradmirables desde algunos puntos de vista, debía ir refrenado por una prudencia diplomática de que

han carecido, y así su exagerada ambición de predominio, su menosprecio a los acuerdos del Tribunal de La Haya, su formidable desarrollo de armamentos; su escuadra, a la cual se interesaba el orgullo del pueblo con empréstitos anunciados en grandes carteles donde se dibujaban los nuevos buques y los progresos de la marina, carteles que se exponían en los cines y teatros años antes de la guerra, han favorecido la explosión del conflicto.

También hay que considerar la predominante concepción filosófico-social individualista en los países latinos y anglosajones y la concepción esencialmente colectivista en los países germanos, creando antagonismo marcado.

Podríamos decir que en la orientación multiforme de la cultura francesa predomina el sentido sintético, en la germana el análisis; uno re-

NOTA IMPORTANTE: La reproducción o traducción del texto de «MESSIDOR» queda prohibida, a menos que se cite la procedencia y se reproduzca la firma si el trabajo la lleva.

20 cent.

presenta una civilización que llegó al grado máximo de su apogeo, de lo que podía dar de sí y estacionaria en algunos puntos, otra una cultura en desarrollo creciente; la germana, por tanto, algo ruda, impulsiva, sin que su sentimentalismo llegue a afectar la aspereza idiosincrática. El germano analiza, estudia, organiza; poco sutil, a veces se ofusca y pierde la visión intuitiva de las cosas arrastrado por su fiebre impetuosa de pujanza. El francés fía mucho en la intuición genial, pero también posee el sentido observador y la visión justa de las cosas inmediatas, y para sus fines utiliza ese buen sentido para sugestionar al prójimo en provecho suyo, pero halagándole con sus aptitudes extraordinarias de artista y sus modales amables.

Kant, con su crítica de la razón pura; Fichte, Hegel, con sus teorías sobre la concepción del Estado, pero romántico al fin, como Schelling; Nietzsche, Schopenhauer, Wundt, con sus métodos psicológicos, y últimamente Trietzchke i von Bernardi con sus teorías fatales sobre el culto del Estado y de la fuerza, son los principales encauzadores de esa nación joven, de esa orientación cultural de la confederación de pueblos afines formada en torno de Prusia.

Pero no hay que olvidar que si Francia poseyó los enciclopedistas, expresión del aspecto escrutador, escéptico e individualista de su alma; si posee un Augusto Comte y un Boutroux, representantes del sentido de equilibrio, de la clarividencia, de la ponderación y el buen sentido llevado hasta el punto de hacer estoicos admirables, si posee un Bergson con su genial y arriesgado sistema basado en la intuición, también Germania ha tenido su Kant lituaniano de origen, apóstol de la razón crítica; Heine, el poeta de Düsseldorf, el Voltaire de Alemania, el gran satirizador espiritual y agudo (que es desterrado de su patria); Goethe, poeta y pensador que vió la luz en Francfort; representan aspectos por los cuales el pueblo germánico puede encauzarse, evolucionar, redimirse.

Y dicho esto, ¿quién sabe si entre las razas anglosajonas hallaremos el máximo de homogeneidad y el mayor grado de equilibrio y elevación moral en múltiples aspectos.

¿Cómo negar que la ciencia alemana ha logrado inventos y organizaciones maravillosos y que por la especialización ha esparcido por el mundo los productos de su industria en mil manifestaciones? ¿Cómo negar el valor positivo de esas industrias existentes, como de la obra de algunos de sus filósofos y artistas y de su admirable labor en la higiene y organización urbanas?

Fáltales sin duda el espíritu de gracia; pero, en cambio de su pesadez relativa de espíritu, no es posible desapasionadamente negar sus cuali-

dades, arraigadas entre ellos de solidaridad, laboriosidad y ordenación.

Su progreso científico-industrial, el aumento constante del comercio; con la imitación burda de todos los productos extranjeros para así ir penetrando en todos los mercados hasta el punto de ser vendidos cuchillos alemanes en Sheffield, el gran centro manufacturero inglés, gracias al generoso sistema del libre-cambio de los economistas británicos; las organizaciones para obtener un predominio comercial formidable en el Brasil, Argentina, España, etc.; sus ambiciones manifestadas sobre Oriente, todo ello era evidentemente una carrera loca hacia el predominio no ya económico, sino político, sobre todo el mundo. ¿No fué una imprudencia? ¿No debiera contentarse con su brillante comercio extendido ya por todo el mundo?

Austria se apoderó años ha de Bosnia Herzegovina, región habitada por servios en mayoría, y de aquí nació el odio entre servios y austriacos y luego la agresión diplomática con motivo del asesinato del príncipe. Por todo lo expuesto se ve que la guerra no es más que la eclosión del proceso de desenvolvimiento ambicioso iniciado hace más de un siglo por Alemania, esa prima hermana de la Gran Bretaña, a la cual debe su primer empuje de poderío. En efecto, Inglaterra fué la que favoreció su desarrollo inicial por miedo a Rusia y a Francia. ¡Cuán cara paga su generosa o calculada complacencia inspirada en su concepción política del equilibrio europeo!

Posteriormente hay quien censura el afán de colonización y la creciente expansión colonial de Francia e Inglaterra.

En resumen, todo ello es fruto de la mezquina mentalidad humana, inspirada por muchos todavía en el criterio del interés egoísta del «quien puede más» y mientras no logre el hombre elevarse a un punto más alto de concepción ética no será posible la unión económica mundial soñada por Adam Smith (1) ni la Sociedad de las Naciones; luego la base primera a considerar es la reforma ética conjuntamente a las reformas sociales, económicas i políticas internacionales, traduciéndose en reglas de comprensión y de armonía entre las Naciones, eso es, la verdadera Sociedad de las Naciones.

Y si esta guerra fué fatal, inevitable, espere-mos que sirva para que los hombres y los pueblos aprendan unos de otros, sean más clarividentes y arraigue en ellos para siempre la concepción federativa sobre los exagerados egoísmos nacionales.

PAUL M. TURULL.

(1) Véase contestación a nuestra encuesta por el Sr. Juan Garriga y Massó en el número anterior, y otros.

"THE FREE RELIGIOUS MOVEMENT"

Our sovereign remedy is light, more light; knowledge, more knowledge:

Were half the power that fills the world with terror,
Were half the wealth bestowed on camps and courts,
Given to redeem the human mind from error,
There were no need of arsenals nor forts.

Longfellow

Esta sociedad es una de las manifestaciones externas del aspecto místico del alma inglesa; es un movimiento religioso no en sentido dogmático sino en un sentido amplio humanista y ético de base cristiana. En su folleto titulado «Organise the World!», el Sr. Walter Walsh, director de la Asociación, dice así:

«Me ha llegado un mensaje breve, pero expresivo, asegurándome que «Vedanta» enseña el mismo evangelio que mi libro *The World Rebuilt*. Desde la Cataluña española viene también un periódico dirigido solamente al «Free Religious Movement towards World-Religion and World-Brotherhood», que, gracias al excelente servicio postal de Londres, ha llegado directamente a mis manos. El periódico lleva el título MESSIDOR y aspira a guiar a los que en aquellas regiones sienten anhelos de renovación, renacimiento y revolución. En un párrafo en inglés expresa sus deseos.»

«La raza humana es una unidad espiritual, no es más que una sola raza, es una sola sociedad. Y, por lo tanto, su organización en una entidad visible y externa es solamente cuestión de tiempo.»

«Cuando esa idea esté madura y haya llegado su momento, ningún prejuicio ni persecución podrá impedir que fructifique. Nuestro remedio soberano es luz, más luz, conocer, siempre conocer, como dijo el poeta Longfellow.

La inmediata tarea de la raza humana es la organización sobre una base co-operativa. Nuestros arreglos políticos y económicos deben adaptarse a los fines e intereses internacionales. No

se equivocaron ustedes pensando que estimo las ideas como de gran valor. Al contrario. Debemos organizar el amor donde ahora está organizado el odio. Debemos edificar sobre la fe en la bondad de la naturaleza humana.»

«Las razas llamadas «inferiores» resultan solamente ser razas desprovistas de las oportunidades. Dad a los niños y adolescentes de todas las razas del globo la misma educación, y veréis que todas tienen iguales o parecidas aptitudes.»

«Parece que las naciones están ahora «interdependientes»; el paso a efectuar ahora es hacerlas «co-operativas» bajo todos los elementos de actividad: comercio, industria, ciencia y, sobre todo, elevación moral.»

«Los pensamientos y sagrada originalidad de estos pensadores están representados por más de 500 asociaciones con propósitos benéficos comunes, por casi 150 tratados hechos entre diferentes naciones, por 600 a 700 casos de arbitrajes entre naciones, etc.»

«El Palacio de la Paz en La Haya se ha llamado la «broma más cruel de la historia». No, no es ninguna broma; y dará sus frutos y se dará un paso tal vez definitivo después de esta cruel lucha de hombres y de ideas.»

WALTER WALSH (1)

(1) Autor de varias obras y folletos, entre ellos: *The Free Religious Movement*. — *Is World-Religion Possible?* — *Is World Brotherhood Possible?* — *God's Love Organised*. — *Why Pray?* — *The Fecundity of Truth*. — *The Poetry of Religion*. — *Henry David Thoreau*. — *World-Faith and World-Unity*. — *The Liberation of Religion*. — *The Thinker*. — *The Seat of Authority*. — *Perplexities and Impositions of our Time*. — *The Culture of Personalities*. — *Memory and Hope*. — *A Change of Mind*. — *The Adventure of the Three Graces*. — *The Warrior and the Woman*. — *False Gods*. — *The Science of Power*. — *Organise the World!* — The following «Free Religious Addresses» by Dr. Walsh can still be had. Price 3d. each. Annual Subscription, 15s. free by post.

The Making of the future (La Construcció de l'avenir) (1)

D'ençà de la Revolució Industrial s'ha vingut fent un organitzat sacrifici de l'home a les coses, una subordinació en gran escala de la vida a la maquinària. Per un període més llarg encara hi ha hagut una creixent tendència a valorar el mèrit personal en termes de riquesa. Al milionari, en efecte, ha passat la reial herència del «dret diví».

(1) Vegi's l'original anglès en el número 3 de Messidor.

Tota cosa ha sigut torturada en dany de la humanitat. El culte de la força en la política s'ha dut a sa lògica perfecció en el «Terrorisme» Prussià. El culte del «profit» en els negocis tingué un similar objecte en la lluita pel monopoli per la crudel eliminació de rivals. El prussiàisme i el «profitisme» són, així, dos mals bessons. Històricament s'aixequen junts. Seran, per ven-

tura, destinats també a caure junts davant l'ona creixent del nou *vitalisme*?

El revers d'aquestes tendències mecanistes i venals fóra la preocupació d'una era més vital que aquesta de la qual ara escapem. Sa fi educativa fóra el pensar i preparar la necessària transició d'una economia maquinista i monetària envers l'economia de Vida, de Personalitat i de Civisme.

La guerra ha estat una gegantina Dança de la Mort, de la qual el negoci modern, amb sa política associada, ha estat un perllongat assaig. Tal vegada ara li toca a la Vida entrar en escena i donar el tò; i si és així en una escala corresponent de magnificència. Car la guerra no és merament el fruit verinós de despietada competència i maquiavèlica diplomàcia; expressa també una espiritual protesta i reacció contra el mammonisme materialista. En sos més nobles aspectes i més fines conseqüències, en sos heroismes i sacrificis, no manté la guerra la prova i promesa d'una Vida nova lliberada d'una llarga repressió?

I la persecució de la riquesa personal no vindrà per ventura menys exigent a mida que guanyem un sentit de benestar social expressat en la millora del medi ambient i en l'enriquiment de la vida? La lluita per l'existència dintre les nacions, i àdhuc a través llurs fronteres, no serà, tal volta, més i més reemplaçada per l'ordenada cultura de la vida en tot el seu cicle, de des la infantesa a la senectut, i en tots sos nivells d'expansió, de des la llar i el veïnat enllà?

Aquells que preveuen com a conseqüència de la crisi mundial una renaixença social amb una purificació moral connexa, donaran a totes aquestes qüestions respostes colorades amb llurs esperances. Les temors dels pessimistes dictaran un contrari seguit de rèpliques. Per a substanciar aquestes esperances, per a deturar aquestes temors, es necessita una doctrina que no sols vagi més enllà de les filosofies germàniques que abans de la guerra dominaven les nostres Universitats, sinó que sigui també correctiva de llurs defectes.

Els «idealismes» d'aquestes recents filosofies a la moda foren els fruits bastards del pensament arcaic destacat del món vivent. Aitals idealismes abstractes cal reemplaçar-los amb definits ideals, concrets i humans, si tots els homes de bona voluntat s'han d'ajuntar per a fer una nova i millor civilització. Així podran els homes heretar l'antiga promesa de «Pau en la terra als homes de bona voluntat».

Es ara el nostre propòsit recullir els elements existents de la doctrina reconstructiva, i presentar-los com un cos de veritat que progressa

vers la unitat i ja fructifica en gràcia i aplicacions. Hi ha tres escoles de pensament, de les quals principalment derivarem les nostres obres. Una d'elles insisteix en la vida familiar, els contactes amb la natura, la significació del treball, els interessos de la localitat. Elaborada en doctrina aquesta escola, devé el «regionalisme» de França. Ses fundacions científiques foren posades fa dues generacions per Le Play. A l'Anglaterra és il·lustrada pels reconeixements econòmics i socials de Charles Booth i Seebohm Rowntree; per les activitats de l'Associació Regional, i de l'Escola de Geografia d'Oxford.

Altre aspecte director, que és més aviat una tradició que una escola, veu el progrés del gènere humà com un desplegament d'idees i ideals. Dos pensadors de la França post-revolucionària perceberen aquesta visió amb claretat irresistible. Auguste Comte la vegé com una processó de grans personalitats enllaçades en apostòlica successió. Joseph de Maistre la vegé com un moviment i manifestació de vida religiosa.

Dues reinterpretacions de la vida psíquica, ètica i social ne resultaren. Ambdues presenten un aspecte del món interior i exterior, enemic del culte prussià de la força. La doble influència d'aquesta tradició humanista és universal. Testimoni les obres de William James, Madame Montessori, Princep Kropotkin i F. W. Foerster de Munich — per a sols nomenar-ne quatre entre els molts recents i contemporanis humanistes que han arrelat en aquest fèrtil terror. La filosofia vitalista de Bergson és manifestament planta de la mateixa terra.

En tercer lloc, ve l'incipient Civisme, d'independent origen i ràpida recent creixença a Britània, Amèrica i Alemanya. Aquest incipient Civisme ha estat el pare del Meliorisme constructiu i, en no escassa part, de la Protecció de la Infantesa. Ha inspirat la restauració i la renaixença de les ciutats històriques i l'adecentament de les tèrboles ciutats industrials, havent sigut la guia en la florida de les ciutats jardins.

El regionalisme i l'humanisme no són mútuament exclusius. Pel contrari, són, per al ciutadà desvetllat i educat, els dos pols necessaris i complementaris de sa civilització. D'una banda, obeeix al crit de la família, del veïnat, de la regió. D'altra, respon a més amples crits dels la nació i la federació, de la civilització i la humanitat. En la mida que les ciutats obren amb eficàcia en cada un i en tots d'aquests nivells, el progrés del món segueix harmoniosament.

Amb la guerra de les armes hi ha la guerra de les idees. En aquesta les fortaleces són les univer-

sitats. En tots els països durant la passada generació elles han estat els baluards del Pensament Germànic. D'aquí que la bravata dels professors de que la *Kultur* Germànica era destinada a governar el món no semblés desraonada. Mes les contràries idees, regionals, civiques i humanistes, també han estat fermentant en les universitats. D'allí emergeix una doctrina més fonda, més vera i més educativa que la mecànica i venal filosofia que tingué son compliment en el Militarisme Prussià i en la Competència Mercantil.

A cultivar aquesta incipient doctrina dintre i fora de les universitats, a infundir-la en la vida del Poble, a aplicar-la en millores i enriquiment positius caldria s'encaminessin de comú acord l'educador i el governant de la futura política.

A despit d'un sistema polític sols democràtic en la forma, el Poble ha jugat un paper purament passiu en l'edat que se'n va de l'economia monetària i maquinista. En l'edat que ve de la economia vital, l'activitat del Poble serà creativa en la mida en què siguin satisfetes dues condicions. La vida interior cal que sigui purificada i ampliada, i cal acordar oportunitats, sense distinció de classes, jerarquia o sexe, per al des-

plegament de la personalitat per la ciutadania.

Una sana psicologia, per exemple, ensenya que l'esperit agressiu que caracteritza el Militarisme pot ser transmudat, no eliminat. Els intents de repressió no fan més que arrocegar ses manifestacions per canals soterranis. Cal trobar, per tant, eixides constructives per a les inclinacions aventureres del Jovent, per a les energies afirmatives de la Maturitat i les ambicions polítiques de la Senectut. Vers aquest ennobliment de la passió masculina William James llegà a la humanitat la idea d'inventar «els equivalents morals de la guerra».

Per la qualitat redemptora de la guerra, la nació ha llençat no poc de son individualisme competidor, i ha realitzat una més íntima cooperació de tots per al bé comú. Com, ara, mantenir i avençar el creixent sentit de comunitat? Sens dubte, en la política post-bèl·lica hi haurà, entre totes les classes, un alçament del sentit personal de les responsabilitats definides, incluint i transcendent tota vida i obra individual. Cal que hi hagi alguna visió, clara, mes vivent, d'un millor avenir. Aquest és el nostre central propòsit.

PATRICK GEDDES.

Respostes a l'enquesta de "Messidor"

Del senyor Frederic Rahola, senador.

Els principis del dret internacional públic, que són precisament els que han de garantir l'harmonia entre els pobles, no tindran mai eficàcia positiva sense un poder superior que, amb esperit de justícia, resolgui els conflictes i pugui aplicar sancions a les transgressions. La Societat de les Nacions — únic ideal de fraternitat col·lectiva en què podrà fonamentar-se la pau universal — ha d'anar precedida d'un estat de consciència que li infundeixi viabilitat. Aquest estat de consciència pot engendrar-se solament per la consagració dels principis d'humanitat, fins i tot en les lluites armades, mitjançant el bon tracte de gents que endolceix la guerra i esborra son aspecte salvatge. En nostres costums socials no hem arribat encara a desterrar el duel, mes li hem donat formes tan llunyanes de la lluita bàrbara d'home a home, que arriba a oferir les aparències d'un procediment judicial. En el conflicte actual hem sofert una reculada brusca, car s'ha fet cas omís de les pràctiques i dels costums imposats per la civilització i pels congressos internacionals, que suprimien els aspectes cruels

i barbres de la guerra. Molt més humanitària que l'actual fou, en aquest punt, la guerra russo-japonesa.

No és la primera volta que, després d'un conflicte universal, s'ha intentat assegurar la pau mitjançant l'aliança dels pobles. Després de la guerra de Successió ja es reclamava una mena de Societat super-nacional dels pobles que firmaren la pau d'Utrecht, amb una Dieta o Congrés permanent que fallés totes les qüestions que entre elles es sollevessin. Però aquest projecte no prosperà, per poc madur i poc complet.

La història registra d'altres experiències sense resultat positiu, però els homes de bona voluntat, avui que els ideals de fraternitat humana han fet tant de camí i davant l'enormitat de la lluita actual, tenen el deure d'ajudar en tot el que puguin el projecte de la Societat de les Nacions, responnent així a la crida del Sant Pare i a la del President Wilson, car ambdós obeeixen a una ànsia de justícia i a un propòsit de germanor col·lectiva que, per utòpics que semblin, no poden desoir els homes de consciència. Així ho entengué el gran bisbe català Torras i Bages, el qual, a la

llinda, del sepulcre, evoca la constitució d'un poder espiritual superior que eviti la guerra entre les nacions sostimeses espontàniament a la seva decisió.

Si amb tan autoritzada veu Catalunya s'avença a reclamar aquesta autoritat super-nacional, deure dels altres pobles hispànics és secundar-la en aquesta obra, treballant per a que les nacions filles de l'Ibèria constitueixin entre elles una veritable societat que, mitjançant tractats d'arbitratge, faci la guerra impossible. Per sa part, l'Espanya actual ha de tendir a la constitució de la Gran Ibèria federativa, que per naturalesa podria ésser el nexa agregant en què hi palpités un nucli de nacions de certa homogeneïtat que podria sumar-se a altres nuclis internacionals per a integrar la futura Societat de les Nacions.

Per tal que l'afecta d'una manera viva i directa, Catalunya no pot desinteressar-se d'aquest magne problema, per ideal o llunyà que sembli encara a molta gent.

F. RAHOLA.

D'En Salvador Albert, diputat a Corts per La Bisbal.

Propera o llunyadana, crec possible la societat de les nacions, no en el sentit de les aliances i coalicions realitzades a través de la història per a fins circumstancials i amb vistes a interessos dinàstics o patriòtics, sinó per a objectius permanents de transcendència humana. Existint llaços comuns entre els homes, han de existir forçosament també llaços comuns entre les nacions. El predomini exclusiu d'atàvics egoïsmes individuals i nacionals que ha concentrat fins ara als pobles en si mateixos, limitant, en certs moments, llur acció exterior a fins de conquesta i de domini, és la causa del recel i de la desconfiança amb que els uns als altres es miren i de la feresa amb que es combaten, tantost per propi impuls, tantost emperò per ambicions estranyes.

L'òrbita espiritual dels pobles, àdhuc dels més endarrerits, és susceptible d'una amplitud il·limitada. S'ha estimat com un mitjà de desenrotll, d'energies nacionals la guerra. Emparò, sens entrar a aquilatar la seva influència en el veritable avenç dels pobles, pot afirmar-se major eficàcia d'altres mitjans més adequats al caràcter i als objectius de la moderna civilització, a la qual tot poble té el deure ineludible de contribuir. La societat de les nacions és un d'aquest mitjans que serà indubtablement posat en pràctica per al desenrotll del element universal que totes elles tenen de comú, determinant-se així, en els diversos cercles, fortes im-

pulsions del centre a la perifèria i de la perifèria al centre, mantinguent però sempre la tangència, sols la tangència en el progressiu eixamplament.

Els temps moderns ens ofereixen la visió consoladora d'una tendència creixent i poderosa a la associació, no sols per a fins merament polítics o socials, sinó també per a fins essencialment humans. I aqueixa tendència marca justament la distància que separa l'home civilitzat del salvatge, que no més s'uneix als seus semblants per a la defensa de lo propi o la conquesta de lo d'altri. Les nacions — com s'explicaria lo contrari? — seguiran la trajectòria associacionista dels individus, ja que en són el compost. I així com aquells tendeixen a establir entre llurs associacions llaços federatius per a enrobustir-les, o millor dit, per a «completar-les», així també les nacions se constituïran en societats i s'agruparan en federacions «superiors a totes les nacionalitats». Les ventatjes que això reportarà a cada una d'elles i el grau d'humà progrés que haurà de senyalar la realització d'aquest bell ideal, son ben notoris sobre tot després de les terribles ensenyances de l'hora present.

Crec que la guerra, destruint la monarquia en alguns Estats i afeblint-la en altres, apropià considerablement la societat de les nacions, per a la realització de la qual és, al meu entendre, un obstacle poderós la forma monàrquica, donat el seu caràcter arbitrari i absorbent.

Diré, sobre la conveniència d'un idioma comú, que veig amb simpatia la propagació de l'Esperanto, singularment per lo que's refereix al comerç i a la ciència, mentres un acord dels pobles, o una corrent prou forta d'opinió, no determini, per a aqueixos efectes, l'ús d'una de les llengües actuals.

SALVADOR ALBERT.

De Mr. Paul Otlet, Secrétaire général de l'Union des associations internationales de Bruxelles, publiciste cèlebre, apôtre de l'internationalisme.

I. SOCIÉTÉ DES NATIONS

Il faut tout d'abord s'entendre sur la conception de la Société des Nations. Cette conception part du fait incontestable que le monde entier aujourd'hui forme un système de relations tel que, pour le bien comme pour le mal, chacune de ses parties subit la répercussion de ce qui se passe dans les autres parties. Si ce système a pu grandir spontanément jusqu'ici et avec assez peu de mesures arrêtées de commun accord (Conventions internationales), l'heure est venue d'y introduire un ordre similaire à celui qui

règne à l'intérieur de chaque nation. Or, dans toute organisation, c'est le but qui détermine les fonctions à leurs organes, et le but est lui-même déterminé par la nature des êtres et des choses. Ici, il s'agit de faire coexister les êtres humains, au nombre d'un milliard 800 millions, qui forment un grand nombre de groupements, les uns historiques et naturels; les autres conventionnels (Nationalités, Etats, Associations économiques et intellectuelles de toute nature); il s'agit d'assurer existence, développement et prospérité aux individus et aussi aux collectivités utiles aux individus. La Société des Nations doit donc être définie: Une organisation des rapports entre peuples différents (entre leurs Etats, leurs Associations et leurs individus) — sur la double base de l'exclusion de toute violence (Paix) et du développement de la coopération (Civilisation), — qui proclame à cette fin un ensemble de droits fondamentaux reposant sur les principes de liberté, égalité et solidarité, et qui institue les organes communs nécessaires à l'existence de ces droits, organes législatifs (Parlement international), judiciaire (Cour internationale de justice), exécutifs (Administration et force de sanctions internationales).

Semblable Société est-elle possible et par quels moyens la réaliser?

A) LA SOCIÉTÉ DES NATIONS EST POSSIBLE. En effet:

1° Elle est dans la ligne de l'évolution humaine qui montre des sociétés de plus en plus étendues, depuis le cercle de la famille, de la cité, du comté, jusqu'aux grands Etats modernes comptant des dizaines et des centaines de millions de membres. Au nom de quels principes saurait-on fixer des limites arbitraires à ces possibilités d'association?

2° Laissez à eux mêmes, sans qu'ils rencontrent l'obstacle des lois, les hommes ont créé déjà des quantités d'associations qui ne sont pas limitées à un seul Etat. Pour le commerce, ce sont les trusts, les banques, les sociétés anonymes, les syndicats internationaux, autant d'utopies hier, devenues des réalités bien vivantes aujourd'hui. Pour les besoins intellectuels et sociaux, ce sont les grandes associations et les congrès internationaux, voués au progrès des sciences et du bien être. Pour l'administration publique, les gouvernements eux mêmes ont été amenés à faire fonctionner 18 grandes unions universelles: pour la poste, le télégraphe, les chemins de fer, la santé, etc.

3° L'obstacle des lourdes organisations politiques unitaires, forcément oppressives et inefficaces, a été vaincu par le principe fédératif (régionaliste). A tous les degrés, ce principe fait leur part aux deux domaines de l'autonomie et de l'association. La petite Suisse et les immenses Etats-Unis sont des fédérations; les Etats de l'Amérique latine aussi et la Russie étouffée par les liens du tsarisme a voulu en être une. La Société des Nations est la Fédération des Fédérations.

B) IL EXISTE DES MOYENS DE RÉALISER LA SOCIÉTÉ DES NATIONS.

1° *Le Congrès des Puissances après la guerre.* — La guerre ne pourra être clôturée que par un grand congrès. Tous les belligérants — ils sont 25 Etats — y seront représentés. Des problèmes y seront posés qui concerneront les neutres. Les questions seront si nombreuses, si complexes, que des principes généraux devront être reconnus tout d'abord; leurs applications résoudront ensuite les cas particuliers. Le congrès d'après la guerre est un moyen de réaliser la Société des Nations.

2° *La logique des événements.* — L'expérience séculaire enseigne que les garanties contre une guerre nou-

velle ne peuvent être demandées ni à des conquêtes, ni à des démembrements, ni à des tributs militaires destinés à affaiblir l'adversaire. Ce sont là des moyens arbitraires et artificiels, des germes de révolte prochaines. Aussi la pensée humaine, quand elle se dépouille des passions et envisage l'intérêt général de l'Humanité entière ne peut-elle concevoir qu'un seul régime rationnel des relations, celui du Droit. Ainsi la Logique et le Déterminisme social sont des moyens qui travaillent sans cesse en faveur de la Société des Nations. Cette Logique, incorporée dans des organisations qui surgiraient spontanément, renverserait certainement l'œuvre du prochain Congrès si, inférieur à sa tâche, il devait instaurer une paix dans le genre de Brest-Litowsk. La Russie est-elle pacifiée?

3° *La préparation politique et scientifique.* — Tous les Gouvernements se préparent à l'éventualité d'une Société des Nations: Les messages Wilson, les réponses de l'Entente et même des Centraux, la Commission officielle française, les déclarations du Gouvernement helvétique, et tout ce qui se fait que l'on ne sait pas. — En outre dans chaque pays existe des groupes libres pour l'étude de la question. Les circonstances de la guerre les empêchent seules de se rencontrer et de se concerter, mais leur action incessante est de plus en plus convergente. Des travaux scientifiques considérables ont été entrepris pour élucider les difficultés; des projets complets de Constitution mondiale sont présentés. L'action politique, l'étude et la propagande scientifiques sont des moyens puissants pour hâter l'événement de la Société des Nations.

4° *Le Socialisme.* — L'idée socialiste continue à travailler les masses. Avant la guerre le Socialisme avait une extraordinaire unité de doctrine et d'organisation. Mais sa doctrine était faible sur bien des points, surannée sur d'autres, en arrière de l'évolution des faits et incomplète. Le caractère de dogme intangible donné à cette doctrine (Marxisme), nuisait à son développement. Quant à l'organisation socialiste, elle n'avait pas su convaincre la classe ouvrière toute entière de la double nécessité d'un effort propre vers le progrès, ni de l'importance qu'il y a à conquérir ou tout au moins à surveiller étroitement le pouvoir politique. La guerre a détruit en apparence doctrine et organisation socialistes internationales; mais les faits et les aspirations sur lesquels elles étaient fondées demeurent. La destruction des formes extérieures aura au contraire libéré bien des forces. Déjà nous assistons de toutes parts aux efforts pour une synthèse et une organisation nouvelle. Le Socialisme renouvelé sera un facteur puissant de la Société des Nations.

5° *L'Entente.* — Elle évolue rapidement vers une première Société des Nations, préparatoire d'une Société Universelle des Nations. Elle comprend 21 Etats. Elle a proclamé des buts qui approchent de ceux d'une Société des Nations. Elle a réalisé déjà largement elle-même l'unité militaire (généralissime français Foch avec demain un amiralissime anglais); l'unité diplomatique (Pacte de Londres et Conseil interallié de Versailles); l'unité politique (Parlement interallié se réunissant en quatrième session à Londres en ce moment); l'unité économique (les offices interalliés des céréales et des produits essentiels, de la fabrication des armements, des transports maritimes, etc.); l'unité intellectuelle (toutes les associations de rapprochement et d'interprétation qui fonctionnent à Paris, Londres, Rome, Washington). Ces diverses unités n'en font qu'une. Aujourd'hui les termes militaire, politique, économique désignent des aspects d'une même réalité. Or, l'Entente victorieuse devra consolider sa victoire en s'organisant sur des bases

permanentes. Ce ne sera possible que sur une base mondiale, c'est-à-dire avec un programme déterminant à la fois la situation et la sort de ses membres, ceux des ennemis et des neutres.

6° *L'organisation des mers et des airs.* — Deux faits récents se sont produits. Les airs sont navigables et la maîtrise sur mer peut être troublée par la navigation sous mer. Dès lors point de paix sans organisation des airs et des mers. Si l'on créait un Etat nouveau, un Etat international à qui l'on attribuerait comme territoire les mers (au-delà de 20 kilomètres) et les airs (au-dessus d'une couche de 300 ou 1000 mètres) et que l'on chargerait du soin de les «organiser» mondialement, on aurait là le commencement d'un processus facile qui conduirait ultérieurement à la Société des Nations elles-mêmes. La facilité réside dans ce fait que l'on n'enlèverait aucune possession à aucun Etat existant, car nul ne prétend «posséder» les mers. On pourrait même ajouter sans inconvénient au territoire international les terres arctiques et antarctiques, certaines îles et une partie de l'Afrique. D'autre part, on n'aurait même pas à demander aux Etats le sacrifice chez eux de leur sacro-sainte souveraineté. Mais l'Etat international, possesseur de la mer et des airs, commencerait naturellement par y prohiber les opérations de guerre et il proclamerait leur libre usage économique. Les marines nationales devenant sans utilité, il les rachèterait avec des «Bons de la défense internationale» dont le service serait assuré au moyen des recettes produites par les licences de navigation. Détenteur unique des forces navales, l'Etat international deviendrait aussi le gardien suprême des traités internationaux. Tout violateur de ces traités verrait s'opérer automatiquement et d'une manière absolue, le blocus de ses côtes et le sequestre de ses navires. Comme les $\frac{3}{4}$ du commerce extérieur des Etats s'opère maintenant par mer, on voit le sérieux de la sanction. Plus tard le nouvel Etat se ferait concéder les ports auxquels aboutissent les chemins de fer internationaux, à lui concéder également. Sur cette base il établirait un droit et une administration économique mondiale (lettre de voiture, connaissements, lettre de change, chèque, billet de banque et banque, sociétés commerciales, office pour de répartition internationale des productions à soustraire aux prohibitions douanières, etc.).

La Société des Nations s'en suivrait fatalement, car tout Etat serait si faible militairement et économiquement au regard de l'Etat commun; de si grandes satisfactions et sécurité auraient été données à tous les intérêts privés, que les vieux gouvernements se sentant privés à l'extérieur des moyens matériels de réaliser les ambitions de conquête, et privés à l'intérieur du soutien nécessaire pour ces ambitions, ils seraient forcément placés au rang subordonné qui désormais doit être le leur.

PAUL OTTET.

(A suivre.)

De M. Joseph Rivière, directeur de "Soi-Même". Paris.

La Société des Nations serait déjà un fait accompli si les intérêts d'une minorité ne s'opposaient à sa réalisation.

On a instauré des sociétés entre individus, et les différends entre ceux-ci ne se résolvent pas par la force brutale.

Pourquoi n'en ferait-on pas de même entre les diverses nations? Mais ici les minorités dirigeantes ont entretenu au cœur des peuples les différences de races; elles ont fait naître la défiance réciproque par la menace constante d'une paix armée.

Les guerres modernes furent presque toujours des guerres de compétitions vénales. Les peuples se sont battus pour conserver à leur minorité souveraine une suprématie industrielle ou commerciale.

Que les peuples prennent enfin conscience de leur pouvoir sur la courbe de leurs destins, qu'ils placent à leur tête des représentants qui les *représentent*, et non une oligarchie d'égoïstes jouisseurs qui n'a d'autre but que les faire servir à l'édification de leur fortune.

Les peuples seraient maîtres de leurs destins s'ils s'appliquaient à se perfectionner, et, par suite, à se mieux connaître pour se mieux comprendre.

Pour ma part, je vois bien difficile l'instauration d'une Société des Nations tant qu'aux frontières des pays monteront la garde ces bastions menaçants qu'on appelle les douanes.

Je crois que le libre-échange est le parvis du temple où chanteront les orgues de la paix future, à moins que la suppression d'un féroce régime capitaliste et d'une non moins féroce compétition commerciale entre nations ne soit la mesure initiale nécessaire à la paix du monde.

JOSEPH RIVIÈRE.

Aconcellem a nostres llegidors l'adquisició dels números anteriors de «MESSIDOR», car així podran fer-se càrrec de la relació que serveix els treballs publicats, i de l'orientació que els inspira, completant-los, i el·laborant un criteri definit.

Aconsejamos a nuestros lectores que adquieran los números precedentes de «MESSIDOR», pues así podrán hacerse cargo de la relación que guardan los trabajos publicados y de la orientación que los inspira, completándolos, y elaborando un criterio definido.

La Obra Cervantina y Barcelona

El Sr. Baldomero Villegas, entusiasta cervantista, nos manda amablemente desde Madrid unas notas referentes al valor ético de la obra de Cervantes y a su estancia en Barcelona, que con gusto aceptamos y transcribimos.

A pesar de lo muchísimo que se ha escrito sobre la obra de Cervantes, se puede asegurar que no ha sido comprendida hasta ahora, y que todos los que se ocupan de ella son como los Levitas cuando adoraban el Arca Santa, sin saber lo que había dentro. ¿Cómo sino explicar que fuera combatido y atacado Cervantes cuando escribió el *Quijote* (el libro que aun liberalmente considerado es el más hermoso libro que se ha escrito en la humanidad) por los hombres conspicuos de su tiempo que es el siglo de oro de nuestras letras? ¿ni cómo explicar que relegado por eso el *Quijote* al olvido a tal punto que en los 22 tomos de la enciclopedia literaria del Padre Feijóo ni tan siquiera se menciona a Cervantes, ni a su libro, ni aun ninguno de los altos juicios y preciosos pensamientos que hay en él, como se explica repito, fueran los extranjeros quienes reconocieron y proclamaron su mérito? ¿ni cómo se explica que vencido y humillado de esta manera el modo de discurrir de los españoles, cuando tuvieron que rectificarlo, se fueron en pos de lo puramente gramatical y exotérico, desentendiéndose de lo esotérico que fué lo que impresionó y conmovió a los extranjeros?... ¡Ah! es que no ha sido debidamente estudiada la obra de Cervantes; es que hay en la obra de Cervantes un doble sentido contra la España de Felipe II que había cambiado el modo de ser pura y netamente espiritual, y que imperaba, y estaba protegido por la Inquisición y la Censura; y al que por eso no se podía combatir más que por medio de palabras de doble sentido y de metáforas, tropos y simbolismos: que es lo que hizo Cervantes.

Y esto es tan cierto que por eso finge Cervantes que son muchos los autores de su libro, con lo que unos pueden decir, que no hay en él otra tendencia que la de deshacer la importancia y cabida que tenían los de Caballería; y otros que hay que empezar a leer el libro, no en el capítulo I

sino en el capítulo VIII y el mismo Cervantes puede afirmar, que el libro tiene un doble sentido que es nuevo completamente, y que sólo se puede percibir, leyéndolo con «libre albedrío»... Y por eso, a pesar de que vivía él en Valladolid, donde había los mayores predios porque estaba allí la Corte, imprimió su obra en Madrid y no quiso corregir las pruebas; y por eso a pesar de que estaba pobre y que le compraron en cuanto se publicó el tomo primero, la edición y el derecho a reimprimirlo, no quiso publicar en seguida el tomo segundo y degolló la obra, y siguió sin recursos. Y por eso tardó once años en publicar el tomo segundo. Y por eso cuando lo publicó, hizo por segunda vez la afirmación de que para darse cuenta bien de lo que es el libro hay que comenzar a leerlo por el capítulo VIII; y además hizo otra afirmación no menos significativa, es a saber, que las novelas *El curioso impertinente* y *El Capitán cautivo*, no son postizas e independientes del libro, sino que están relacionadas y son parte integrante de él.

Hay otras muchísimas pruebas y otros muchísimos testimonios de este sentido interior y esotérico del libro: lo que pasa es que los extranjeros no acaban de percibirlo, porque no conocen el *argot* de nuestro idioma, y los españoles no lo queremos conocer. Pero se puede demostrar ese doble sentido, con lo que dice el libro de Barcelona.

Cervantes había anunciado mucho en los dos tomos de su libro, que daría fin a las aventuras de Don Quijote en Zaragoza; pero al saber que se ha publicado el *Quijote* de Abellaneda, le hace variar de camino y lo lleva a Barcelona ¿por qué?

Zaragoza es la ciudad del Justiciazgo muy adecuado simil con que hace la representación de la ciudad del Derecho, en cuyo terreno pensaba terminar las enseñanzas que consignaba en el *Quijote*. Mas al ver la picardía que le han hecho los fingidos Abellaneda, quiere vengarse, y lleva a Don Quijote a Barcelona, la capital de la tierra donde se hace la justicia catalana, que se irá a tomar por su propia mano.

BALDOMERO VILLEGAS.

Teixeira de Pascoaes

Teixeira de Pascoaes s'en és anat joïós de l'acullida que els catalans li han fet, promentent laborar intensament per la compenetració intel·lectual i moral de Portugal i Catalunya, a fi de encaminar els sentiments de ambdós pobles vers la realització d'aquest ideal superior que els elegits de la península reclamen: l'Iberisme.

En cordialíssimes conver·ses on el Sr. Teixeira deixa traslluir la bondat i la sencille a del seu e perit tan despert i observador, manife·ta la sua admiració per l'activitat i l'energia que mostra arreu la vida catalana i amb entusiasme proposava una escuriò catalana-portuguesa a terres del Brasil de caracter literari i també comercial, qual objecte faria després de la guerra, crear llaços d'un o lusitano-catalana.

Teixeira de Pascoaes ha publicat les obres següents: «Sempre», «Terra prohibida», «Jesús o Pau», «Para o lux», «Vida etherea», «As sombras», «Senhora da Noite», «Marános», «Regresso ao Paraí o», «O Espiritu lusitano ou o Saudosismo», «Doido e a Morte», «Elegias», «O Gen'o português», «Verbo Lescuro», «Era Lusitana», «Arte de ser Português», «Mis: Cavell», «A Beira num Relámpago».

Ans de partir de Catalunya per a son refugi d'Amarante, alguns de sos amics obsequiaren a Teixeira de Pascoaes amb un banquet al que assistí un florit estol de la nostra intel·lectualitat. A l'hora dels brindis parlaren o llegiren Mossèn Llorenç Riber, Carles Riba, Nicolau d'Oliver, J. M. Capdevila, Eugeni d'Ors i Paul M. Turull (1).

T.

(1) Per manca d'espai suprimim la reproducció de les belles composicions del selecte poeta.

Vers el Teatre Futurista

S'ha dit sempre que'l teatre és la gran escola del poble. Escola de costums, escola d'ideals. Naturalment que no sempre el teatre-escola ha sigut norma obligada dels dramaturgs: forces obres teatrals s'han escrit sovint ben artístiques i ben poc educatives, mes això no treu que hi hagi un art popular essencialment edificant i que aquest sia l'art del teatre.

Fins sembla talment impossible de trobar en la antiguitat grega les composicions escèniques a les que hi manqui dita preocupació educativa i moralitzadora. Els semblava a aquells creadors de la Comèdia i de la Tragèdia que no calia fer-ne si no havien d'instruir i edificar el poble. Està clar que per damunt de tot volien divertir-lo, pero amb profit. Palestra profitosa, teatre profitós, l'una pel cos, l'altre per l'ànima. I si dels temps clàssics passem als que'ls succeïren, veurem que de tota la munió d'obres teatrals que els pobles ens han deixat, solament han assolit l'immortalitat les produccions de fons resoltament moralitzador i idealitzador.

Entenem per moral tot ço que eleva l'home vers la realització d'una Humanitat digne i venturosa, respectuosa i tolerant, sol·licita en el bé i enemiga implacable de tot ço que estigui en pugna amb la rectitud i la justícia.

La Comèdia amb l'acer de l'ironia, la Tragèdia amb el foc del desconhort, fonen l'egoisme individual enemic dels homes sociables. Foc i acer moguts amb cura i amor per l'assabentada mà de la Bellesa, dalit

i consol dels homes. I no s'atura aquí el Teatre. Va comprendre que calia a la societat purificada enfortir-se, embriagant-se d'ideal. Per ço veiem arreu al costat de la comèdia de costums, de la tragèdia exemplar, el Drama heroic, simbòlic, històric. L'heroi, el símbol o la visió històrica encarnien l'ideal col·lectiu d'un poble o bé el d'una època sencera. Així veiem herois a dojo quan la guerra ha sigut la gran força vital d'un poble; teogonies i drames religiosos quan els deus o la pietat han omplert el cor d'una època; visions de gestes passades quan s'ha cregut pouar d'elles la pàtria o la nació.

Que la pàtria i la nació hagi estat l'ideal col·lectiu de nostres darreres centúries no n'hi ha dubte. Però are que tenim tots pàtria, que formem tots nació, són elles encara el suprem ideal de nostres dies? Un ideal realitzat no deixa de ser, com qui diu, ideal? Doncs, de qu'ns pot servir guaitar cap al passat, cap a l'història? Indubitablement que'ns servirà per aprendre a estimar la pàtria, per aprendre a defensar-la i engrandir-la. Però, és que podem de debò que l'ideal de nostres ànimes, que el desig i angúnia crudel de nostra societat neguitosa, sia la pàtria, la nació, gran en la pau, heroica en la guerra? No caldria dir, més bé, que la pàtria i la nació ja no són més que l'idea d'un deure present, d'un amor provisional per a mentres s'espera una cosa millor, la arribada de l'últim i veritable ideal de nostres cors?

L'obsessió del Futur té corpreses les generacions contemporànies. Llur sensibilitat i fantasia pateix una folia sublim de reforma ideal i profunda per a tots els graus de la existència. L'espectacle quotidià del progrés que ho omplena tot, ens ha tornat tan exigents, com mai haguérem pogut sospitar en natura humana. Podríem dir que cadascú es creu amb dret d'ésser com un déu, i amb cor de realitzar-ho en no gaire temps ni treball. I convençuts de que la ciència del dia ha posat a les nostres mans les eines i recursos necessaris, tots clamem en el fons de nostre cor per a que esclati ben aviat el redemptor crit de «mans a l'obra» que'ns instal·li rapidíssimament a la nova societat ideal. Es cert que encare no hem fixat amb detall quina serà aquesta sublim societat de nostres cors; però lo que des d'ara ja podem afirmar és, que la pressentim tan propra i la volem tan de ferm com mai haguéssim pogut ni presentir-la ni voler-la; i la presentim i volem perque la creiem possible i fins fatal. I aquesta fortíssima fe ens ha nascut del continuu espectacle de nostres dies, el grandios desenrotllament de la ciència i de l'amor. Ciència i amor que, malgrat contratemps fraticides, reunirà properament tots els homes de la terra en una sola i sublim ciutat, aon gaudirem tots i per sempre d'un present ideal i segur i d'un esdevenir encara més bell i grandios.

Doncs bé. Sovint es parla de l'actual crisi del teatre, tot i havent bons autors i bones obres per ells escrites, i se'n fa responsable d'ella al gust nou de la gent d'ara, a la que es titlla de pobre d'ideals. Però em costa de creure-ho, després de lo que tinc dit a propòsit del teatre educatiu i dels ideals moderns, futuristes per excel·lència, o sia, girats del tot vers un futur excels i harmoniós; I, si aquests censors del públic modern volguessin raonar com cal, potser, amb una mica de reflexió, trobarien unes explicacions més justes i sobre tot més pràctiques i fecundes en solucions. Aleshores potser que diguessin, i així penso que succeirà més aviat de lo que sembla, que si'l teatre vol gorir-se de la crisi que'l rogega, no té més que regoneixar el fet més gran de nostres dies, l'universal ensorrament de qualsevol mena d'ideals relatius qui nodriren fins are les generacions passades, i la

sobreexcitació idealística de la consciència contemporània que solament aleta ideals absoluts i definitius de pau i goig mundials. D'aquesta manera reconciliat el Teatre amb la consciència del poble a ell encomanada, floriria de nou amb la saba més forta, puix que recollint les palpitations de l'Humanitat més enlairada de tots els segles, esdevindria la gloriosa escola aon concretaria i assajaria ses idees i visions de lo Futur, l'Humanitat feliç i redempta per la ciència i per l'amor.

ONOFRE PARÉS.

Poesia catalana nunista

El Sr. Pérez-Jorba ens envia desde París aquesta bellament composta poesia, inspirada en les normes del «nunisme», escola que professa a París un grup de joves poetes i de la qual ens ha parlat en articles notabilíssims publicats en nos plans. Lloable és el propòsit d'aquella escola d'obtenir intensitat d'emoció i un efecte estètic per el contrast de les imatges, com també per la sinceritat que proclama, si bé a voltes, i a nostre entendre, mostra una interpretació en excés sensualista de la vida.

Els mariners cantaven

*Els mariners mig-nusos cantaven als solsticis
llur pell era enrossida com les garbes del blat
la barca atreia els ulls vermells de tots els vicis
la boca era procipia al boc endiastrat*

*el vent vinga esbullar dels cavalls la crinera
el meu cor retrunyia com un timbal al lluny
el cel en la tebior d'una gorja encisera
el nin de cul rosat un cascabel al puny*

*les hores penedides trucaven a la porta
no hi eren les bacants de movediços pits
els ulls posaven gemmes en la ufanor de l'horta
quina foguera la dels dits la dels sentits*

*la rossa majordona rentava en ple mig-dia
els somnis navegaven en processó pel riu
et deixaries perdre per una llepolia
per unes sines dolces per una amor d'estiu*

*els mariners cantaven florien els solsticis
jo t'am quan el teu colze en angle veig alçat
la barca era seguida pels ulls de tots els vicis
els crits de la quitxalla el cel era ensofrat*

J. PÉREZ-JORBA,

Paris-sota-les-bombes.

Poemes de la Guerra

Sota un títol estrany, moderníssim, *Sang en rovell d'ou*, nostre col·laborador J. Pérez-Jorba, el poeta i crític de totes les novitats del moment, ha aplegat una rica sèrie de poemes, uns de caient clàssic, altres de factura nunista, dels quals ens complavem, a guisa d'avant goût, en reproduir el següent:

L'esperit gentil

*Mira rei, quina estesa de morts
ha deixat la finida batalla:
frèvols arbres els vetllen somorts
i llurs fulles els fan de mortalla.*

*Has perdut el reialme joliu,
mes no el cor per a sa reconquesta.
L'estandard voleiant prou el diu
que el teu poble t'haurà en noble gesta.*

*Per les runes avançes corprès
no veient les quintanes florides,
on el sol deposava un dolç bes,
quan la pau era en totes les vides.*

*Ets del dret escarnit el soldat
que brandeix amb justícia l'espasa.
Els honors i els plaers has deixat,
amb la esposa, tos fills i ta casa.*

*Mai ets lluny de la línia de foc.
Ton exemple esperona el coralge,
quan algú sota el foc torna's groc
en veient el terrible carnatge.*

*Tes paraules són dolces d'oïr;
tos consells han oberta la via
als qui dubten del propi destí
sense fe en la claror de un nou dia.*

*Has donat ta paraula de rei
en defensa dels furs del teu poble;
i per tu és la leva única llei
viure sempre amb una ànima noble.*

*I somrius amb somriure gentil
quan l'exèrcit obté la victòria.
Nó cren cent els valents contra mil
qui clamaven lluitant: «Mòria, mòria»?*

*Als ferits amatent dius consol,
boi sentint en ton cor llur ferida.
Ets per a ells com un bell raig de sol
que a reneixre a la vida convida.*

Mai ultratges el teu enemic,
mai cruel ton triomf deshonores.
Ets magnànim pel gran i pel xic,
com un nunci de belles aurores.

Noble rei, que eixiràs triomfant
de la lluita que a tots ens trasbalsa;
noble rei, és per tu l'humil cant
del llibèrrim que et preia i t'exalta.

J. PÉREZ-JORBA.

Poesia Armenia

per Hrand Nazariantz

MATER DOLOROSA

A MIA MADRE.

Io so che tu mi aspetti
là giù, raccolta in tua cupa tristezza
vigile, tu mi aspetti ne l'angoscia,
o madre, o santa madre,
e ne l'attesa versi le tue lacrime pure
ne l'urna del dolore.

Io so che tu mi aspetti
là giù, che benedici
il tuo figlio lontano e maledici
il destino inesorabile.
Sanguina la tua carne
su le spine del suo esilio,
— o bianchissima ne l'ombra vespertina! —
tu tendi le esili braccia
ne la tua fede eroica
verso l'illusione di un domani...

O dolcezza suprema e luminosa,
o soave disperazione,
simile a l'agonia di un tramonto d'autunno
che lotta contro le tenebre
languido e pur inestinguibile!
Così tu attendi lontana
ne la piccola casa sul poggio,
dove vedesti crescere
il frutto del tuo grande unico amore.

Pure, io farò ritorno
farò ritorno in una sera scura,
ne l'ora de la giustizia
ne l'ora de la rivincita,
quando la Morte indietreggerà innanzi a la Fede,
io tornerò recando
il nostro dolore ululante
e vendicatore, il gento
de la Vittoria!

E tu mi attenderai,
e accoglierai il capo
precocemente bianco
ma rude per la lotta
ne le tue braccia profonde
come l'oblio e la morte;
perchè i miei occhi anelano,
ancora una volta, l'ultima volta
il perdono de la tua Bondà,
per la mia vuota esistenza
che non ha visto scorrere
il sangue de l'Oppressore
sotto la spada di mio padre,
su la quale ho promesso
su la quale ho giurato, partendo...

Ma la mia vita, madre,
credi, non è stata vana o indegna,
e la mia anima stanca
cercherà, madre, il tuo amplesso
e il tuo dolce canto antico
il dolce canto ascoltato
al tempo de la balda giovinezza,
al tempo de la santa follia,
il canto umile e sacro
tanto caro al mio cuore
su le tue labra buone
entro l'azzurro incenso de la preghiera,
o madre, madre...

O SOGNO DEL MIO SOLE!

O visione del mio sole,
occhio eterno de l'anima mia
splendida finestra di gioia
spalancata su libera via,
da te mi è dolce spiar l'infinito
senza velar de le palpebre
gli occhi mortali.

O sogno del mio sole
magica pupilla fiammante
de le Immagini a venire
ove, fra spasimi di colori
intensi — i desiderî —
si specchia il mio volto convulso.
O sguardo folgorante de l'occhio del Domani
Sogno del mio Sole-Giovinezza
sonora armonia
de la mia anima irraggiante ne l'aria
come il metallo di percossa campana
febre possente de la Volontà...
torrente porporino
de le mie ribellioni
a torno a te Sole
a torno a te Cuore
come sanguigni satelliti
rolano i miei folli desiderî,
indipendenti

oltre ogni legge...

NOTA.—La reproducció o traducció del text de «MESSIDOR» és sols permesa a condició d'especificar exactament la procedència i la rúbrica dels treballs que sien reproduïts.

Crónica internacional

LA CONFERENCIA LABORISTA DE LONDRES. — Se ha celebrado la tercera sesión de la conferencia laborista. Se aprobó una proposición pidiendo que se adopten medidas para evitar el paro forzoso después del restablecimiento de la paz.

Miss Mary Labarthur presentó en seguida una moción proclamando la necesidad de la emancipación completa de las mujeres, asegurando un empleo a las que pierdan el suyo a consecuencia de la desmovilización. La moción fué aprobada.

La Conferencia adoptó en seguida, por unanimidad, una resolución pidiendo la derogación, al final de la guerra, de todas las leyes concernientes al servicio militar, para restablecer el régimen de libertades personales.

Después de un violento discurso de Dromley, de la Unión de Chauffeurs, la Asamblea votó por aclamación la abolición de la Cámara de los Lores sin que se cree otra Cámara para reemplazarla.

Los delegados adoptaron una moción de James O'Grady en favor de la concesión del Home Rule a Irlanda.

La Conferencia procedió luego al nombramiento del nuevo Comité ejecutivo. J. B. Clynes, ministro laborista, fué colocado el primero en lista con más de diez millones de votos. Mac Donald y Arthur Henderson conservarán sus funciones de tesorero y secretario del Comité ejecutivo. John Mc. Gurk, de la Federación de mineros fué elegido presidente del nuevo Comité, y W. H. Hutchinson vicepresidente.

CONFERENCIA SOCIALISTA EN LONDRES. — El día 27 de Junio se ha inaugurado el salón central de Westminster con una conferencia socialista. Asistieron más de mil delegados, entre ellos Branting, comisionado de Suecia; Albert Thomas y Louguet, por Francia; Vandervelde y Huysmans, por Bélgica.

Purcy, del Sindicato de obreros empleados en las construcciones marítimas ocupaba la presidencia, teniendo a ambos lados a Henderson, Sydney y Ramsay Mac Donald.

Purcy habló primeramente del porvenir del mundo obrero, que, según él, debiera basarse en una fuerte organización industrial apoyada por el partido laborista.

Cree también el orador que todos los planes de mejora política y de la vida social e industrial después de la guerra dependen de que ésta sea ganada, no por puro espíritu de venganza, sino para lograr el completo aplastamiento del militarismo y el espíritu de dominación que forman la política directora de los Imperios Centrales.

La paz rusa y rumana son una prueba elocuentísima de las condiciones que nos impondría el enemigo en el caso de conseguir la victoria. No deseamos una paz bastarda; los objetivos de guerra representan causas que no pueden ser objeto de comercio. Los fines de guerra publicados en el memorándum del partido laborista constituyen las mínimas condiciones en que la paz sería aceptada por los aliados.

La conferencia votó el informe del Comité ejecutivo. Henderson declaró que las elecciones generales se celebrarán probablemente en noviembre.

La conferencia, después de un largo debate, aprobó por mayoría una resolución denunciando la tregua de partidos en las elecciones complementarias.

Kerensky, que había llegado a Londres la semana pasada, fué presentado a la asamblea por Henderson.

La asamblea en pleno prorrumpió en una enorme

ovación en respuesta a la cual el jefe del Gobierno provisional ruso dijo lo siguiente: «Me produce honda emoción vuestra acogida, que considero como la expresión más sincera de vuestra simpatía hacia la democracia rusa que combate con vosotros por los ideales que a todos nos son tan queridos. Acabo de llegar directamente de Moscú y me considero obligado como estadista y como socialista, a decir al pueblo inglés y a todos los pueblos del mundo entero que el pueblo y la democracia rusa continúan combatiendo contra la tiranía.» — Radio.

LOS DESEOS DE ALEMANIA — Discurso del Secretario de Estado. Dijo así...

Nosotros deseamos en el mundo para el pueblo alemán y también para nuestros aliados dentro de los límites que nos trazó la Historia, vivir seguros, libres, fuertes e independientes. Nosotros deseamos disfrutar en ultramar de la posesión que corresponde a nuestra grandeza, a nuestra riqueza y a nuestras aptitudes coloniales demostradas. Nosotros queremos tener la posibilidad y libertad de llevar en el mar libre nuestro comercio y nuestro tráfico a todas las partes del mundo. Este es con pocas palabras el objetivo trazado rápidamente, cuya adquisición es la incondicional de vida para Alemania.

El Gobierno imperial no cerró la puerta a los pasos que se emprenden en dirección a una paz justa, y si se nos ofrece una oferta que venga de cualquier parte, pero no incierta, sino basada sobre firmes fundamentos, estoy seguro que no la rechazaremos. El que con semejante oferta llame a la puerta de nuestro Gobierno, no llamará en vano. Que conste esto. Nosotros, por nuestra parte, podemos hacer la misma declaración. De cuándo llegará el momento no quiero ni permitir la profecía de que las naciones que hoy luchan se reunirán para un cambio de opiniones. En primer lugar será necesario como primera condición de que se tenga cierta confianza en el mutuo buen comportamiento y en la mutua caballerosidad. Mientras los discursos preliminares sean interpretados por los otros como una ofensiva de paz, como una trampa, como un paso falso para sembrar la discordia entre los aliados, mientras toda aproximación entre los diferentes países sea denunciada de un modo violento, no se puede prever de qué modo podrá iniciarse un cambio de opiniones que conduzca a la paz. Sin este cambio de opiniones es difícil esperar un final definitivo, sólo militarmente y sin conferencias diplomáticas en vista de la grandeza extraordinaria de esta guerra de coalición y en vista de las Potencias de ultramar que intervienen en ello. Nuestra situación en los campos de batalla, las extraordinarias reservas, así como la situación y la decisión en el interior nos permiten hablar de este modo.

DISCURSO DEL CANCELLER CONDE HERTLING. — En la sesión del Reichstag del día 24 de Junio, el Canciller del Imperio, conde Hertling, dijo lo siguiente:

Señores: Tenía la intención de no tomar parte en estas conferencias bajo las actuales circunstancias. Los motivos de la reserva intencionada son claros y motivados por la experiencia. Si hablábamos de nuestra opinión pacífica y de nuestra disposición para la paz esto sería interpretado por unos como un síntoma de nuestra debilidad y de nuestra ruina inminente y por los otros como una trampa hipócrita. Si en cambio hablábamos de nuestra inquebrantable voluntad de rechazar la guerra de conquista que nos

fué impuesta, se oía resonar la espada de Ludendorff. Así se dijo: Esto es la voz del militarismo alemán a la que deberán dar fe de buena o mala gana los hombres de Estado alemanes.

El día 24 de febrero di un paso más hacia adelante y tomé una actitud expresada frente al mensaje del presidente Wilson. Aquí comenté sus cuatro puntos y manifesté en un principio mi adhesión a ellos. Declaré que estos cuatro puntos podían representar de un modo posible las líneas fundamentales para la paz mundial. Desde entonces el presidente Wilson no hizo declaración alguna respecto a ello. Así no hay razón alguna para continuar hilando el hilo que empecé a hilar por aquel entonces. Tiene tanto menos objeto en vista de las declaraciones que llegaron desde aquella época desde América. Estas declaraciones permitieron reconocer con toda claridad lo que se debe comprender bajo una alianza de paz de los pueblos o de una liga de naciones para mantener la libertad y la justicia.

UN APPEL ANGOISSANT DES ARMÉNIENS. — La Délégation National arménienne, dont le siège est en Suisse, vient d'adresser au monde l'appel suivant:

Au Monde Civilisé. — Après les massacres et déportations de ces trois dernières années, exécutés avec une sauvagerie et un raffinement de cruauté inconnus jusqu'ici dans l'Histoire, et qui ont fait frémir d'horreur le monde entier, l'Arménie est de nouveau menacée d'une catastrophe qui sera le couronnement de l'œuvre d'extermination de tout un peuple par la volonté des gouvernants turcs.

Profitant de la décomposition de la Russie, les turcs veulent non seulement réoccuper l'Arménie ottomane, et reconquérir le Caucase, mais ils tendent à achever la réalisation de leur projet de supprimer la race arménienne en Turquie, et même au Caucase. Dans toutes les localités où ils pénètrent, les Arméniens sont méthodiquement massacrés par eux. Ils répandent d'odieuses calomnies dans les pays neutres, accusant les Arméniens d'atrocités commises contre la population musulmane, dans le seul but de tromper l'opinion publique et de se ménager d'avance une excuse aux crimes qu'ils préparent et qu'ils qualifient de simples représailles.

C'est donc, au nom des martyrs dont les ossements couvrent les étendues désolées du sol de l'Arménie; au nom des sentiments les plus sacrés de justice, d'humanité et de pitié pour des femmes et des enfants sans défense, que la Délégation Nationale Arménienne fait appel à tous les peuples civilisés afin qu'ils élèvent leur voix avant qu'il soit trop tard et qu'ils empêchent par leur intervention que soit consommée à la face du monde l'extermination d'une vieille nation qui a rendu tant de services à la civilisation, qui par son labeur et ses dons naturels, a constitué un élément de progrès et a été depuis des siècles le meilleur intermédiaire entre la culture d'Occident et les peuples d'Orient.

MR. GREY ET MR. ASQUIT ont prononcée a Londres, des discours, où ils ont affirmé leurs opinions tout à fait favorables à la future Société des Nations, basée sur les tribunaux d'arbitrage.

LA SOCIEDAD DE LAS NACIONES. — Ha sido Bourgeois interrogado por *Le Matin* sobre las conclusiones últimamente adoptadas por la comisión que entiende en el proyecto para constituir una Sociedad de las Naciones, las que recientemente han sido comunicados a los gobiernos aliados.

Ha declarado Bourgeois acerca de todo ello expli-

cando en sus líneas generales el proyecto e insistiendo en que existe la más absoluta identidad entre sus ideas propias y las manifestadas acerca del asunto de referencia por el presidente Wilson. El fin principal de esta Sociedad de las Naciones es el de realizar una paz duradera, fundada en el mutuo respeto de los derechos de los pueblos. Trátase de que ahora constituyan dicha Sociedad los pueblos que luchan actualmente como aliados; pero más tarde se abrirá a las demás naciones que presenten las necesarias garantías.

Bourgeois ha insistido en que es necesario que se vaya inmediatamente a dicha organización con el objeto de poder establecer una unidad diplomática muy provechosa para los intereses de los pueblos aliados, que verían con ello fortalecida en mucho su acción moral.

LES NATIONALITÉS ET LES SOCIALISTES FRANÇAIS.

— Les socialistes français sont divisés sur la question des nationalités. M. Paul Faure, dans un nouvel organe du parti, *Le Populaire*, reprochait récemment à M. Albert Thomas d'avoir participé au Congrès de Rome.

«Les manifestations de ce genre, déclare péremptoirement M. Paul Faure, n'ont pas notre adhésion. Elles ne nous laissent pas non plus indifférents. Nous leur sommes résolument hostiles. Elles sont organisées, en effet, par des éléments soi-disant socialistes mais qui, en réalité, ont subi une déplorable déviation nationaliste et n'ont plus aucune affinité avec la politique traditionnelle du socialisme international.»

M. Albert Thomas a répondu aux attaques de ses amis politiques.

Il dit:

«Or, que s'est-il passé à Rome? Les représentants des pays rivaux ont reconnu ensemble «que l'unité d'indépendance de la nation yougo-slave est d'un intérêt vital pour l'Italie comme l'unité italienne est d'un intérêt vital pour la nation yougo-slave. Ils se sont engagés à résoudre amicalement, dans l'intérêt même des bons résultats futurs entre les deux peuples, les controverses territoriales selon le principe des nationalités et le droit des peuples à décider de leur propre sort afin que les intérêts des deux nations qui seront définis au moment de la paix ne soient pas lésés». Ils se sont garantis réciproquement à l'avance les droits des minorités qui pourront être enclavées dans l'un ou l'autre des États.»

«Le prolétariat dans les pays opprimés subit une double exploitation, il endure des souffrances doubles, et bien souvent les prolétaires organisés de ces pays ont fait passer les nécessités de l'indépendance nationale avant même leurs luttes de classes. C'a été la plus noble tradition des démocraties et des classes ouvrières de France et d'Angleterre depuis des siècles, que d'apporter toujours leur appui aux nationalités qui voulaient se libérer. C'a été la grande tradition de Bianqui, ce fut celle de Jaurès et de Pressensé. Faut-il rappeler que l'Internationale elle-même naquit d'une réunion où prolétaires français et prolétaires anglais manifestaient pour l'indépendance de la Pologne. Oui ou non, le socialisme français, celui des minoritaires comme celui des majoritaires, renonce-t-il à cette tradition?»

«Le socialisme n'a rien à gagner à oublier les revendications d'indépendance des peuples. Il est de son devoir, au contraire, d'aider à leur libération. Si l'on veut soutenir une autre thèse, qu'on la développe, qu'on l'affirme clairement.»

ALBERT THOMAS.

Crónica regional

CURSOS FABRA RIBAS SOBRE SOCIALISME.

(Acabament.)

Antes de llegar al Socialismo hay que socializar la riqueza, no la miseria; hay que activar la producción, democratizar, y eso no puede hacerlo la clase burguesa ni los gobernantes acostumbrados a explotar la América y el país luego cómodamente. El proletariado es quien debe hacer el esfuerzo y el Socialismo Internacional en el extranjero nos dará la pauta.

He aquí planteado el problema. No debemos ser partido de clase, campo cerrado, pero debemos llegar a hacer del país una democracia y deben interesarnos todos los partidos, no para alianzas, pero atrayéndolos; sería un crimen cortar el paso a los demócratas burgueses. Ha entrado la burguesía de la «Lliga» contra el caciquismo, esa burguesía tenía interés en llegar a la taquilla y tomar el tren para llegar al poder, pero tal vez nos diga: «No empujéis», pero nosotros empujaremos y llegaremos a la taquilla, no olvidando que ellos se desembarazaron de los caciques. No comprendemos que nadie sea monárquico, pero confesamos que los republicanos no nos entienden en la cuestión económica. Dan libertades políticas pero os morís de hambre (muy bien), pero deben interesarnos para que acaben con el militarismo y el clericalismo. Pero, para ir a una alianza debemos celebrar un contrato bilateral, presentar garantías, a los de arriba y a los de abajo, debemos presentarnos *organizados* y con *soluciones*. ¿Qué hombres hay entre los republicanos? ninguno, y eso me aterraba, falta organización, programa, federaciones regionales, que las mujeres intervengan, etc., etc., y no hay partido republicano que pueda presentar este programa. Debemos organizarnos con perfección, que los secretariados sean modelo de perfección, como las tesorías. Entonces esta organización socialista será garantía de triunfo.

En porvenir próximo el mercado de Europa se desplazará a América. España está llamada a un papel importante dada su situación geográfica. Hay que crear medios de comunicación, realizar el proyecto de que nos habló Mr. Víctor Bérard, el ferrocarril directo de Barcelona a Coruña y el que unirá Tolosa de Francia con la capital de Cataluña atravesando los Pirineos. Si se constituyera una liga de naciones latinas para esa gran obra de expansión en América los asuntos de Europa quedarían en segundo término.

Hay otro punto importante, la Higiene; aquí no hay alcohol, pero hay dos vicios. El juego que pudre las entrañas del pueblo con la complicidad del Estado, sacrifica a la familia, y otro es las enfermedades venéreas que hacen una raza sifilizada y no higienizada. Es un problema enorme que debemos resolver nosotros por la organización severa, pues la Higiene debe dominar en el Estado: así haremos una raza fuerte pensando que nuestro esfuerzo lo seguirán otras generaciones. El Estado, debe ser laico, separado de la Iglesia, la enseñanza laica, las iglesias libres de hacer lo que les plazca en el interior de las mismas. En cuanto al Ejército todos debemos ser soldados para que nadie lo sea.

Precisó la posición del socialismo frente el Estado, cuestión que, fuera de España, casi ni se plantea tan siquiera. El Socialismo aspira a que el Estado propiamente dicho desaparezca para dejar el lugar a una asociación libre de productores, a la «administración de las cosas» en substitución de la de los hombres.

Fundamenta su tesis el profesor en textos de Engels y de la obra que ha publicado recientemente Vanderelde, «Le Socialisme contre l'Etat».

Hace una magnífica apología del Socialismo como religión y como concepción filosófica respondiendo a las necesidades del espíritu humano.

Precisa el criterio socialista respecto a la táctica, afirmando que su criterio es el de una gran amplitud. En el socialismo cabe no solamente el obrero manual, sino todo aquel que sienta el vivo anhelo de trabajar por la justicia.

Contestando a preguntas de algunos alumnos, sostiene el profesor que es imposible fijar las líneas generales de la organización de la sociedad futura. Habla sí de la forma en que se efectuará la transición de un régimen al otro, documentándolo con fragmentos del «Manifesto Comunista», de Marx y Engels.

En la cuestión internacional no debemos admitir que todos sean iguales, pues hay naciones que han declarado la guerra y debemos estar al lado de las otras que la han soportado, contra las que tenían ejércitos permanentes. Alemania es el resultado de una serie de victorias del Gobierno sobre el pueblo. Bismark y Moltke atacaron a Dinamarca y se repartieron el botín, luego contra el voto del pueblo atacaron a Austria, Sadowa sancionó la agresión y la victoria. Luego atacó a Francia valiéndose del poco noble procedimiento de la falsificación del telegrama de Ems. Y así por la victoria del Estado sobre el pueblo se formó Alemania. Estaremos con los aliados, pues Inglaterra hizo la revolución que decapitó al rey, creó el Parlamento, dió libertades, y allí nacieron las primeras sociedades obreras. Francia hizo la revolución de la burguesía y el pueblo contra los privilegios de la aristocracia; los Estados Unidos son la victoria y la afirmación de la democracia.

No prediquemos odio contra Alemania sino recordemos que representamos la civilización greco-romana y muzárabe, que Grecia será siempre la patria del idealismo y Roma la del Derecho y de la Justicia. Entre latinos y anglo-sajones se hallan todas las repúblicas del mundo. Una unión parecida sería la única que podría constituir la Sociedad de las Naciones, y establecer en definitiva, la Internacional. En Grecia hubo pensadores y filósofos hijos del pueblo, Platea y Salamina fueron por el sacrificio de los hijos del pueblo forjando así el Ideal y la Belleza; debemos hacer igual, los caciques serán nuestros medas y persas.

Tuvimos en España un 1909, 1911 y 1917, a las buenas o a las malas vendrá la victoria a pesar de los errores que ha habido. No somos personalistas, seguimos a las ideas pero creemos que en Agosto último se quiso castigar a las ideas, pegar fuerte, ahogar inquisitorialmente. Organicémonos y venceremos.

CURSOS MONOGRÁFICS D'ALTS ESTUDIS I D'INTER-CANVI.—CURS TEIXEIRA DE PASCOAS

En sa dissertació als Cursos Monogràfics, l'il·lustre poeta portugués estudià en sis lliçons els aspectes sentimentals en la història de la poesia del seu país, posant de manifest el sentiment propi de l'ànima lusitana través dels poetes elegíacs. La història portuguesa —afirmà el professor— és una tragèdia de vuit segles; per això l'essència de la poesia lusitana, incloent la popular, és la síntesi entre l'Amor i la Mort. La *saudade*, sentiment original especial, en que es manifesta una íntima comunió de Home i Natura, constitueix l'essència de la poesia espontània lusi-

tana, la nota característica de la qual designem amb el nom de poesia elegíaca o *saudosa*.

Atenent aquestes idees pot dividir-se la història de la poesia portuguesa en cinc períodes: el *Denisià*, de Don Denis, primer poeta portuguès. Els principals poetes d'aquest període són: Torneol, Meemdinho, Aeras Nuñez i Vivianes. (Segles XIII i XIV). El rei Don Denis cultiva les formes poètiques de Provença. Les seves composicions s'anomenen «Càntigas de amigo». La més antiga poesia portuguesa, és la coneguda del rei Don Denis que comença:

«Ay flores, ay flores do verde pino,
Se sabedes novas do meu amigo?
Ay Deus! e u é?»

Torneol en té una en la qual apareixen tots els ocells del món per a cantar l'amor. En Meemdinho apareix la primera visió trágica de la mar, que serà en el següent episodi l'escenari de la gran epopeia portuguesa. En tots ells la poesia expressa aquella *saudade* que forma el contingent original de l'ànima portuguesa. Ayra Nuñez i Vivianes mostren en ses «Bayladas» la gràcia viva, animada i musical que caracteritza l'expressió poètica en aquesta època.

Entrem després en el període «Henriquà o Marítim». La càntiga denisiana emmudeix i el pensament de l'infant Don Enric arriba a la visió dels descobriments. En el segle XV predomina la prosa dels cronistes. En el XVI és, com a primer efecte de les empreses marítimes, ressurgeix més profund en Bernardino Ribeiro i Cristovam Falcão. Però el poeta més pròxim a la nova actitud és Gil Vicente pel caire il·luminós i objectiu del seu estil còmic i dramàtic.

Gil Vicente fundà un teatre portuguès amb els seus «autos». De les seves 46 peces es destaquen: «Auto da Barca de Inferna» i «Auto de Vaqueiro». El seu primer «Auto» va ésser representat en 1509. Gil Vicente va ésser, a més un gran poeta líric amorós i místic.

Després de Gil Vicente, Portugal havia de donar un geni que expressés amb més força i més universalitat les característiques de la seva ànima: Luis de Camoens. Col·loquem la seva obra lírica a l'última part del període de Henriqui.

Luis de Camoens canta ja en el crepuscle de la grandesa portuguesa. El poeta presentint la propera mort de la seva pàtria que era també la seva mort, vol eternitzar-la. El poeta no és contemporani dels fets que conta, i això afavoreix la seva creació. Però no hi ha en «Os Lusíadas» solament una recordança del passat sinó també una gran esperança en el futur. Així, en la dedicatòria al Rei Don Sebastião li aconsella que escometi una empresa digna d'ésser cantada. Malauradament, aquesta empresa digna d'ésser cantada, terminà en la batalla d'Alcasser-Kibir; morí en la batalla el rei Don Sebastião, després Camoens en un hospital de Lisboa, i una nit de seixanta anys passà sobre la terra portuguesa. Però en els versos de Camoens viu encarnat l'heroisme de la raça.

Vasco de Gama,

«Albuquerque terrível, Castro e forte,
e outros em quem poder não tene a morte»,

són encarnacions de l'heroisme portuguès.

En «Os Lusíadas» també es troba una qualitat fonamental de l'ànima portuguesa: l'amor «saudoso» portuguès sota ses tres formes: el femení, el patriòtic i l'universal essent, però la fonamental l'amor de la pàtria que enclou els altres dos. En l'obra lírica de Camoens, la «saudade» no apareix en figura viva i definida en pur pensament, com en Cervantes apareix el quixotisme castellà. La «saudade» té en ell formes de claretats instantànies i casuals. Per això, per

aquesta revel·lació discontinua ha restat incompresa fins avui la figura religiosa i amorosa de la raça lusitana. Aquesta incomprensió fou causa del pessimisme en que visqueren els més eminents portuguesos del XIX segle. El vers de Camoens:

«Com una saudade enamorada»

i el vers de Fraei Agostinho da Cruz:

«A força da divina saudade

revelen l'ànima de la poesia portuguesa, sintetitzant el pensament superior d'una raça entera.

Mort en 1580 Camoens, però un altre poeta, més humil i ingenuu, Frei Agostinho da Cruz, dona al bucolisme elegíac portuguès la seva mística expressió.

«Ina que nao tivera n'alma impressa

A força da divina saudade...»

exclama en la soletat de l'erm, en crear la poesia més tendre que mai no s'hagi donat en les lletres lusitanes. Si cap poeta portuguès no té la profunditat còsmica i emotiva de Camoens, cap té la puríssima i senzilla elevació del Frei Agostinho da Cruz.

Frei Agostinho, Bocage, Almeida — del XVII al XVIII — senyalen el punt màxim del *saudosismo* i formen el període *sebastianista*, al qual segueix, en la classificació feta per Teixeira de Pascoaes, el període polític — de 1840 a 1890 — amb sos poetes Guillem Braga i Gomes Leal, en el qual predomina la poesia dels instints polítics o socials. La «saudade», aqueixa enyorança de la grandesa passada i esperança d'una grandesa futura — que altre no és el sentit del *saudosismo*, passa per un eclipse de gairebé un segle, per a renèixer en els nostres temps — període *neo-sebastianista* — a l'escalf de l'estol de notabilíssims poetes que redacten la *Renascença Portuguesa*, essent els més notables Augusto Casimiro, Antonio Correia de Oliveira, Leonardo Coimbra, Jaime Cortesao, i — això ho diem nosaltres — el propi Teixeira de Pascoaes, una de les figures més eminents d'aquest grup, que es caracteritza pel seu nacionalisme i fins pel seu imperialisme.

MORT DEL COMTE DE GÜELL. — MESSIDOR no pot fer menys que manifestar que pren part en el sentiment produït per haver deixat de fulgurar la pensa i de bategar el cor del qui fou el Sr. Eusebi Güell i Bacigalupi, primer comte de Güell, personalitat que reunia una exquisida distinció, un aire de perfecte «gentleman» i una bonhomia que allunyava la timidesa a l'ensenyament que inspirava respecte. A aquests aspectes afegia el de un aire d'originalitat artística que en les seves maneres exteriors era reflexe de la seva sensibilitat afinada i gust exquisit. Aquestes qualitats foren completades per un talent excepcional per a escullir homes de capacitat per a cooperar al desenrotlle de les indústries i negocis a les quals destinà la seva fortuna, distingint-se per les reformes que hi aplicà en favor del benestar dels seus obrers.

Havia publicat anys ha, un llibre científic d'histologia titulat *L'immunité par les leucomaines*, en francès i altres treballs en català.

Fou gran amic i entusiasta de les arts i dels artistes com de tota iniciativa de caient catalanista, laborant per la depuració de la cultura catalana.

Donem nostre condol a tota la seva família, i a sos fills especialment.

EL SENYOR MASPONS I ANGLASELL, ACADEMIC HONORARI DE LA REIAL ACADEMIA DE JURISPRUDÈNCIA DE MADRID. — A l'última sessió celebrada per la Reial Acadèmia de Jurisprudència de Madrid, a

iniciativa de la seva Junta de Govern, es va acordar proveir una de les dues vacants que tenia d'acadèmics honoraris, designant per a ocupar-la a en Maspons i Anglasesell.

Per a l'altra va ser designat un membre de «O Instituto» de Coimbra.

Al propi temps va acordar també fer un llarg tractatge de la conferència que en Maspons hi va donar fa pocs dies, i que va ser presa taquígraficament a fi de poder-la repartir amb profusió.

Al nostre amic president de l'Acadèmia de Barcelona, donem la més coral enhorabona esperant que aquest nomenament serà motiu de resultats beneficiosos per la reforma legislativa.

A la mateixa sessió prengué comiat de la presidència el senyor Maura, passant a ocupar-la el que ho era electe, senyor González Besada, actual ministre d'Hisenda.

LA REFORMA JURÍDICA. — El Sr. Garriga i Massó ha parlat en el Senat del problema de la reforma jurídica en sentit favorable a la valor ètica de les institucions jurídiques d'Anglaterra i en favor de la separació entre la carrera fiscal i la magistratura, dels principis autonòmics i del respecte a les llengües regionals.

Han trobat poc ressó els seus brillants parlaments. El projecte que va a ser presentat a aprovació, si bé representa un petit millorament de reglamentació no satisfà les aspiracions autonòmiques de Catalunya, ni creiem que tinga l'esperit de renovació necessari per a obtenir la depuració de l'ambient corromput que inspira en el món de la curia espanyola.

S'es constituïda la Comissió jurídica nomenada per el Concell permanent de la Mancomunitat, de la qual formen part l'ex rejidor senyor Boill i Mata, en representació de l'Institut d'Estudis Catalans; el president de la Diputació, senyor Joan Vallés, i vocals tècnics els senyors Maspons, Abadal i Valls i Taberner.

La *Publicidad* publica una interview amb nostre bon amic don Josep Vilaseca i Majarregal del Col·legi d'Advocats de Barcelona referent a la reforma jurídica i de la necessitat de dignificar els càrrecs judicials i de la magistratura, així com la professió d'advocat. D'aquestes matèries *Messidor* s'és ocupat en diverses ocasions considerant necessari que la vida jurídica es desenrotlli en un ambient més pur i més estricte del que avui és per a molts acceptat.

CONFERÈNCIA PER EL SR. SALAS ANTON — El dia primer de Juliol ha tingut lloc a l'Ateneu Barceloní aquesta conferència referent a la necessitat de preocupar-se per el problema de les subsistències actualment i per a després de la guerra. El senyor Salas Anton té fet un estudi perseverant i profund referent a les Associacions Cooperatives i exposà amb dades irrefutables la eficàcia d'elles en altres països, marcant també amb energia el fet de l'avèrsió que troba aquesta millora social dintre de la classe obrera de nostre país mal conduïda i mal orientada. Explicà que després de la guerra hi haurà una corrent d'emigració i altre d'inmigració d'altres països cap a Espanya per efecte de la relativa baratura que la vida tindrà aquí on no estarà el país subjecte a tributs formidables per a pagar els deutes llurs motivats per els armaments o indemnitzacions a pagar.

Es de doldre que conferenciant de la cultura del senyor Salas Anton no pugui parlar un llenguatge més pur de lèxic i de dicció, si bé cal felicitar-lo per haver empleat la llengua catalana i no dubtem de que li serà fàcil d'obtenir la millora.

HOMENATGE A MR. PEARSON. — La *Publicidad* publica fa qualques dies un article proposant un homenatge a la memòria del gran financier Mr. Pearson, quals iniciatives han portat a realització les grans empreses de força motriu que tant contribuïran a l'engrandiment econòmic de Catalunya.

Lloança deu ésser rendida a genis emprenedors com el Sr. Pearson quals concepcions donen una nota europea a nostre país i obren un camp més ample a nostre esperit de ciutadania.

Ens adherim, doncs, amb fervent entusiasme a l'idea en projecte.

INAUGURACIÓ DE LA BIBLIOTECA POPULAR DE VALLS. — El dia 23 de juny tingué lloc a Valls l'inauguració oficial de la primera Biblioteca popular de la Mancomunitat de Catalunya, amb assistència del Sr. Puig i Cadafalch president, del Sr. Eugeni d'Ors, Director d'Instrucció pública de la Mancomunitat, el Sr. A. Maseres, Secretari, i el poeta portuguès senyor Teixeira de Pascoas.

El dia 14 del present mes es estat posada la primera pedra de la Biblioteca popular de Vich.

LES ENFANTS DE FRANCE. — Mme. A. Brisson est venue à Barcelone à la tête de sa petite troupe d'enfants de France qui sont parmi nous à l'appel d'aimable hospitalité qui leur offrent plusieurs entités et particuliers de la Catalogne. Ils ont été distribués par groupes dans diverses contrées et sous la surveillance et au dépens de ses bienfaiteurs.

Madame Brisson qui dirige à Paris l'Institution d'Enseignements pour jeunes filles appelée *l'Université des Annales*, a été tres félicitée, pour l'œuvre patriotique et humanitaire des «Maisons Claires» qu'elle vient d'instituer, au profit des malheureuses victimes de la guerre. Leur séjour en Catalogne sera, espérons-le, très salubre, au petites françaises et, aux petits français et leur laissera un souvenir de gratitude, et d'affection.

ELECCIÓ DEL SENYOR VEHILS. — Donem nostra amical enhorabona al Sr. Rafel Vehils secretari particular del Sr. Cambó i president de la Casa d'Amèrica de Barcelona per el seu triomf en les eleccions de Diputats a Corts per Castellsorsol.

OBSEQUI AL SR. MARQUÈS DE VILANOVA I GELTRÚ. — Nostre estimat amic senyor Salvador Samà ha estat obsequiat amb un banquet amb motiu d'haver manifestat la seva adhesió al programa Regionalista apartant-se de tota intel·ligència amb la política liberal romanonista i albista. Nostra felicitació.

Jocs Florals de Vich. — En els Jocs Florals celebrats a Vich ha obtingut la Flor natural el Sr. J. Girona, per la seva poesia «L'amor dins el silenci», Lema: «De la vida pagesa». Menció honorífica especial a la Flor natural el Sr. Paul M. Turull, per la seva poesia «Triptíc», Lema: «Beutat Llevantina»; i l'Englantina la Sr. Mercè Vià, per la seva poesia «Damunt la tanca del Jardí», Lema: «Vida».

Bibliografía

En aquesta secció donarem compte de tots els llibres dels quals ens sien enviats dos exemplars.

En esta sección daremos cuenta de todos los libros de los cuales nos sean mandados dos ejemplares.

CERVANTES LUZ DEL MUNDO. — Enseñanzas cervantinas crítico-apologetico-metafísicas, por D. Baldo-mero Villegas, Coronel de artillería. — Imprenta Fontanet, Madrid.

Contiene este folleto una substanciosa conferencia leída en el Ateneo de Madrid en 12 de Abril de 1915 y que formaba la tercera de una serie, que sobre asuntos cervantinos dió su ilustrado y competente autor en la docta corporación matritense, conferencias que quieren ser la protesta de unos ideales nuevos contra ciertos elementos imperantes, ideales nuevos que aspiran a cambiar el modo de ser de España oponiendo a la habilidad de las palabras la exposición leal de los hechos, ya que según el autor, es Cervantes más que un literato un filósofo y más que un filósofo un Redentor.

Esta tercera conferencia, que es la que nos ocupa, está dedicada a la parte militar por así llamarla del *Quijote* y al concepto real que de la milicia tenía Cervantes.

El folleto del Sr. Villegas puede, a nuestro entender, ser considerado bajo dos aspectos. Uno, en cuanto pretende deducir de la obra de Cervantes determinadas enseñanzas y orientaciones y otro en cuanto estas enseñanzas y orientaciones son en sí mismas consideradas.

Por lo que al primer concepto de la obra del ilustre cervantista hace referencia, tenemos nuestras reservas. Estamos conformes en que el *Quijote* de Cervantes no debe ser considerado únicamente como admirable pieza literaria y que en su autor hay que reconocer un experto sociólogo y un gran idealista; estamos también conformes en que incluso se nos muestra Cervantes como profeta en varios pasajes de su libro y en que en su obra existen ciertas alusiones y algunos simbolismos muy dignos de ser tenidos en consideración, pero de esto a las afirmaciones y deducciones del Sr. Villegas, media gran distancia.

En efecto; con mucha erudición y no escaso ingenio, afirma el docto cervantista que Cervantes quiso conscientemente hacer en el *Quijote* un libro de redención para corregir los errores de la Sociedad de su tiempo y formar otra con un nuevo «Verbo», una nueva mentalidad y una nueva ética y hasta con unos nuevos procedimientos más perfectos y anagógicos, enseñando Cervantes lo que se debe hacer para lograr esa redención en el orden religioso y dando reglas para formar un nuevo sentimiento de la conciencia en el hombre y un nuevo concepto religioso de la humanidad.

En esta tercera conferencia expone el Sr. Villegas, cómo dice Cervantes que se debe usar de la fuerza en las relaciones de la vida social, esto es, cuáles son los fines a que se debe encaminar la creación del ejército y cuáles son los que ha de realizar éste para cumplir sus deberes y llenar su misión en la humanidad, deduciendo tales doctrinas el autor del folleto que nos ocupa, de la aventura de los rebaños de ovejas y carneros, del discurso sobre la primacía de las armas o las letras y de la contienda en que interviene Don Quijote para poner paz en los pueblos que se batían por los rebuznos de las autoridades.

Repetimos que creemos que la intención de Cervantes al escribir su obra no llegó hasta tal punto. Ahora, si se nos pregunta por el segundo aspecto del trabajo del Sr. Villegas, respecto a la enseñanza y

orientaciones que pretende deducir del *Quijote* consideradas en sí mismas, nuestra opinión no puede ser más favorable, tanto que suscribiríamos sin vacilación, la mayor parte de los razonamientos y afirmaciones expuestas, algunas de ellas, como la de que la institución militar no existe para fomentar el militarismo, sino para exaltar la ciudadanía, es un hermoso concepto que debieran tener muy en cuenta los gobernantes de todos los países.

Por otra parte, no tema el Sr. Villegas que las insinias de cierto grupo de mal llamados cervantistas puedan llegar a oscurecer ni restarle un ápice de esplendor al nimbo de gloria que corona a Cervantes y a su obra. La pátina del tiempo, por muy repleto que esté éste de intereses creados, no podrá alterar el brillante conjunto. Cervantes es inmortal y contra él nada han de poder los pobres mortales literatos por muy retardatarios que sean. — F. SALA ROVIRA.

PRO PATRIA. — Memoria comprensiva de los años 1913-1917 dedicada a sus asociados por el Centro de la Unión Ibero-Americana de Vizcaya. Imprenta Viuda e hijos de Grizelmo, Bilbao.

El Centro de la Unión Ibero-Americana de Vizcaya ha publicado, en un voluminoso tomo de más de 300 páginas, una Memoria comprensiva de los trabajos llevados a cabo por la Asociación desde 1913 a 1917, en pro del hispano-americanismo. Está avalorada dicha Memoria con varios apéndices referentes unos a estadísticas, otros a asuntos locales y unos últimos a asuntos generales.

A los que de buena fe creemos en la utilidad y conveniencia de un hispano-americanismo bien entendido, no puede menos de sorprendernos gratamente obras de la índole de la que nos ocupa, en las que prescindiéndose por completo de la descripción de fiestas aparatosas y de discursos de relumbrón, nos dan mediante la poesía de los números, poesía más útil si no más bella que la de la palabra, idea de lo hecho en pro de nuestra unión espiritual con el joven continente.

En esto del hispano-americanismo hay mucho vicio de fatuidad por parte de los eternos aspirantes a la exhibición personal y egolátrica y siempre hemos creído más en la eficacia de las grimpolas y flámulas de los buques mercantes que hacen la travesía de España a las jóvenes Repúblicas americanas, que en la de las flamantes chisteras de los oradores de las fiestas de la raza y de otras solemnidades análogas a ésta.

Por esto, una obra del mérito y de la seriedad de *Pro Patria*, repleta de datos numerosos e interesantísimos, es digna de todo encomio y estimación.

Nosotros — no hemos de negarlo — somos decididos partidarios del americanismo y mejor aún del hispano-americanismo. Si no lo fuésemos por razones ibéricas o de patria, lo seríamos por razones de humanidad.

Siempre hemos recordado a este propósito, el famoso glosario del maestro Xenius que tanta sensación causó: «Entre la actual situación de total independencia recíproca entre los Estados — decía — y la no imposible constitución de una Sociedad Universal de Naciones, parece que hay un lugar para naturalísimas formas intermedias» y «un amigo de la Unidad Moral de Europa, verá tal vez algún peligro en la

unidad moral de América, mas pasará en buena hora por este peligro a cambio de la fidelidad al principio.

Pero es que nosotros — perdonenos el maestro — vamos aún más allá del americanismo, vamos hacia el hispano-americanismo. ¿Y en la actual forma potencial, no podrá ser el hispano-americanismo el primer peldaño o cuando menos uno de los primeros, para la formación de esa anhelada Sociedad de Naciones?

Y para terminar y volviendo a la interesante Memoria del Centro de la Unión Ibero-americana vizcaína, diremos que contiene además de cuanto expuesto queda, interesantes trabajos de Julio de Larzabate, Ramón de Olasoaga, Roberto de Galain, S. Muguerza, Joaquín Pellicena, J. Torrendell, Federico Rahola, Rafael Vehils y de nuestro redactor Francisco Sala Rovira.

Y ahora séanos permitida una observación final. Entre los trabajos que la Memoria contiene, hemos visto uno, reproduciendo el proyecto del diario *El Sol* referente a la conveniencia de fundar en Madrid un Palacio de la Raza. *MESSIDOR* dió ya en el pasado número su opinión desfavorable acerca de tal extremo, puesto que creemos sinceramente que no hay necesidad de gastar millones en un palacio para mojigangas, ya que los fines a que se destinaria el proyectado palacio, quedan perfectamente previstos mediante el funcionamiento normal y engrandecimiento de las Casas de América. — P. DE V.

L'OBRE FONTE DE RIQUESA. — Follet publicat en català per el Sr. R. de P. Martorell, Director del «Colegio Modelo de Internos» de Sant Feliu de Llobregat.

Aquest follet mostra la bona voluntat i l'estudi amorós que el Sr. Martorell-Font té fet referent an aquesta qüestió de la jubilació o pensions de retir per a obrers, i basa la seva tesi en l'ingrés (per part del patró), del 4 per 100 de l'import dels salaris o sous de cada obrer, periòdicament i en Caixes oficials especials constituint un capital considerable que seria destinat a obres profitoses per el proletari i per a tot el país.

Creiem que aquesta idea pot relacionar-se amb profit amb altres estudis fets aquí i a l'estranger sobre la matèria i basats principalment en l'impost sobre els beneficis obtinguts per el patró o empresa, qual producte sia aplicat en benefici del proletari.

FILOSOFIA CRÍTICA, per R. Turró. (Volum IV de l'Enciclopèdia Catalana).

Amb aquest volum presentat elegantment com els anteriors volums, l'Editorial Catalana dona entrada en la sèrie de les seves publicacions a manuals d'estudis superiors, remarcables per la senzillesa de l'exposició i la fàcil manera d'anar desenrotllant tesis i deduccions.

Aquesta *Filosofia Crítica* és la reproducció de tot un curs que l'erudit R. Turró, membre de l'Institut d'Estudis Catalans, va donar en aquest centre l'any passat.

Distribuit en vuit lliçons, comprèn la primera un prefaci interessantíssim, l'esquema del període pre-filosòfic, la constitució de la filosofia grega, Plató i Aristòtil, la doctrina escolàstica i l'anàlisi de Descartes.

Les lliçons segona i tercera són dedicades a les conseqüències del subjectivisme i aparició de Kant amb el seu punt de vista crític, la seva subjectivitat, el seu formalisme i com rebutja Kant la teoria empírica del coneixement.

La lliçó quarta estudia detingudament ço que anomenem experiències, amb el concepte que l'experiència

mereix a les escoles filosòfiques, el seu veritable sentit i com l'havem de entendre.

A la lliçó quinta apareix la psicologia experimental, Helmholtz, Guillem Wundt, la condició fisiològica de les sensacions pures i com s'ha de replantejar el problema de la percepció externa.

S'estudien en les dues següents les percepcions tàctils, les suposances de Joan Muller, la teoria nadvista, la sensibilitat segons Golgi i Khüene, etc.

Darrerament, a la lliçó vuitena, es replanteja el problema crític amb els punts de vista kantian, objectivista, de Reinhold, Fichte, Schelling, Hegel, Schopenhauer, Cohen, etc, etc. i es dedueix la conclusió en un breu resum.

Considerem un aconeteixement la publicació d'aquest volum per la sèrie del tema i la originalitat d'exposició. El Sr. Turró ha fet un gran servei a Catalunya amb sos estudis.

Es el present volum una esplèndida continuació de l'Enciclopèdia Popular, de la qual són publicats els volums següents:

I. — «La crisi del règim», per A. Rovira i Virgili.

II. — «Exploració polar», per William S. Bruce.

III. — «Roma», per Warde Fowler.

IV. — «Filosofia crítica», per R. Turró.

EN PASANT... par Joseph Rivière directeur de «Soleil», 88, Rue Rochecouart, Paris.

Nous avons reçu un exemplaire de cet excellent ouvrage de Mr. Rivière, dont nous nous occuperons prochainement.

LOS HORRORES DE LA OPRESIÓN AUSTRIACA, folleto de propaganda relatando hechos de guerra.

— Tip. Stella d'Italia. Milán.

El n.º 36 de *La Revista Quincenal* (5.º tomo) contiene interesantísimos trabajos de actualidad, firmados por escritores de primer orden. He aquí el sumario:

«Nuestra Encuesta: España y la Sociedad de las Naciones». Hoy publicamos las contestaciones de las personalidades siguientes: D.ª Blanca de los Ríos y Lampérez, D. Andrés Manjón, D. Norberto Torcal, D. Armando Castroviejo, D. Maximiliano Arboleya Martínez, D. Enrique de Benito. — «El postulado inicial de la Sociedad de las Naciones», Juan Zargüeta, Rector del Seminario de Madrid. — «Pablo Bourget», Juan de Hinojosa. — «Sobre política tradicionalista», José Burch y Ventós. — «Revista de Revistas», C. — «Memento», ***. — «Crónica de la gran guerra», Mariano Rubió y Bellvé. — «Hojas suplementarias», «Nuestros colaboradores», «Libros nuevos».

PUBLICACIONES REBUDES

Aventures de Tom Sawyer, per Mark Twain. Biblioteca Editorial Catalana. Llibre remarcable, humoristic, vertit del anglès per la mà mestra de Josep Carner.

Les Annales des Nationalités, 15 Juin et 1er Juillet, Lausanne.

Revista Africa. Barcelona.

Nostra Parla. Boters, 16, Barcelona.

Revue d'Italie. Mois de Juin. Rome-Paris; i altres.

D'aquí, d'allà. — El darrer número conté un extens i interessant sumari.

:: URALITA ::

El mellor material per a teulades

IMPERMEABLE
INCOMBUSTIBLE
ETERN

ROVIRALTA & C.^A, ENGINEERS

Plaça Antoni Lopez, 15, pral. — Telèfon 1644 A

BARCELONA

ROVIRALTA

MESSIDOR

REVISTA MENSUAL

REGIONALISME

SOLIDARITAT INTERNACIONAL

IBERISME

SUBSCRIPCIÓ:

Barcelona, regions ibèriques i Portu-
gal, 12 números..... 2'50 pts.
Estranger, 12 números..... 3'00 »

ANUNCIS:

Per a subscripció enviar una postal
o telefonar a les

OFICINES:

Rosselló, 166 — Telèfon G. 791 — Barcelona

Pensión escolar para hijos
de
Industriales y Comerciantes

Instituida en 1884 en el

Colegio Modelo de Internos

PEDAGOGÍA PSÍQUICA

DR. MARTORELL-FONT

Correspondiente del "Institut pour enfants arriérés
Lindenhof". - Oftringen (Suiza) y de la REAL y NACIONAL
A. B. E. por R. O. de 1909, en

SAN FELIU DE LLOBREGAT

(A treinta minutos de tren de Barcelona. — 32 trenes diarios)

Reedificado expresamente con todo confort pedagógico

Grandes patios de recreo, jardín extenso, excursiones al monte, duchas, luz y timbres eléctricos. — Gimnasia sueca, canto, sport y baños con agua caliente y fría. — Sistemas psíquico-fisiológico-pedagógicos. — Inspección médico-religiosa. — Profesorado idóneo y titular

Enseñanza preparatoria • Escuela práctica de Comercio
• Idiomas • Música • Peritos mecánicos-electricistas •
Correos • Ingreso a Ingenieros industriales • Mecanografía
Estenografía

Pida usted prospecto-reglamento al Director-Técnico.

Despacho en el Colegio de 10 a 12 únicamente. — Los domin-
gos y los miércoles de 12 a 13 en el Hotel Paris,
Casafias, 4, Barcelona.